הלכות תרומות

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעַשְׂרוֹת אֵינָן נוֹהֲגִין מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בֵּין בִּפְנֵי הַבַּיִת בֵּין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת. וּנְבִיאִים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ נוֹהֲגוֹת אֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר מִפְּנֵי שֶׁהִיא סְמוּכָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרֹב יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִין וְשָׁבִין שָׁם. וְהַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ נוֹהֲגוֹת אַף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ עַמּוֹן וּמוֹאָב מִפְּנֵי שֶׁהֵם סְבִיבוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

ב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא בָּאֲרָצוֹת שֶׁכִּבְּשָׁן מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוֹ נָבִיא מִדַּעַת רֹב יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ הַנִּקְרָא כִּבּוּשׁ רַבִּים. אֲבָל יָחִיד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שֶׁבֶט שֶׁהָלְכוּ וְכָבְשׁוּ לְעַצְמָן מָקוֹם אֲפִלּוּ מִן הָאֶרֶץ שֶׁנִּתְּנָה לַאֲבְרָהָם אֵינוֹ נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּנָּהֲגוּ בּוֹ כָּל הַמִּצְוֹת. וּמִפְּנֵי זֶה חִלֵּק יְהוֹשֻׁעַ וּבֵית דִּינוֹ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִשְׁבָטִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כִּבּוּשׁ יָחִיד כִּשֶׁיַּעֲלֶה כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט וְיִכְבֹּשׁ חֶלְקוֹ׃

ג הָאֲרָצוֹת שֶׁכָּבַשׁ דָּוִד חוּץ לְאֶרֶץ כְּנַעַן כְּגוֹן אֲרַם נַהֲרַיִם וַאֲרַם צוֹבָה וְאַחְלָב וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וְעַל פִּי בֵּית דִּין הַגָּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה אֵינוֹ כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר וְלֹא כְּחוּצָה לָאָרֶץ לְכָל דָּבָר כְּגוֹן בָּבֶל וּמִצְרַיִם. אֶלָּא יָצְאוּ מִכְּלַל חוּצָה לָאָרֶץ וְלִהְיוֹתָן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הִגִּיעוּ. וּמִפְּנֵי מָה יָרְדוּ מִמַּעֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁכָּבַשׁ אוֹתָם קֹדֶם שֶׁיִּכְבֹּשׁ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא נִשְׁאַר בָּהּ מִשְׁבְּעָה עַמָּמִים. וְאִלּוּ תָּפַס כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן לִגְבוּלוֹתֶיהָ וְאַחַר כָּךְ כָּבַשׁ אֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת הָיָה כִּבּוּשׁוֹ כֻּלּוֹ כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר. וְהָאֲרָצוֹת שֶׁכָּבַשׁ דָּוִד הֵן הַנִּקְרָאִין סוּרְיָא׃

ד סוּרְיָא יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהִיא בָּהֶן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהִיא בָּהֶן כְּחוּצָה לָאָרֶץ. וְהַקּוֹנֶה בָּהּ קַרְקַע כְּקוֹנֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעִנְיַן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּשְׁבִיעִית. וְהַכֹּל בְּסוּרְיָא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים׃

ה כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם וְנִתְקַדֵּשׁ קִדֻּשָּׁה רִאשׁוֹנָה כֵּינָן שֶׁגָּלוּ בָּטְלָה קִדֻּשָּׁתָן. שֶׁקִּדֻּשָּׁה רִאשׁוֹנָה לְפִי שֶׁהָיְתָה מִפְּנֵי הַכִּבּוּשׁ בִּלְבַד קִדֻּשָּׁה לְשָׁעָתָהּ וְלֹא קִדְּשָׁה לְעָתִיד לָבוֹא. כֵּינָן שֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה וְהֶחֱזִיקוּ בְּמִקְצָת הָאָרֶץ קִדְּשׁוּהָ קִדֻּשָּׁה שְׁנִיָּה הָעוֹמֶדֶת לְעוֹלָם לְשָׁעָתָהּ וְלֶעָתִיד לָבוֹא. וְהִנִּיחוּ אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי מִצְרַיִם וְלֹא הֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי בָּבֶל כְּשֶׁהָיוּ וְלֹא פְּטָרוּם מִן הַתְּרוּמָה וְהַמַּעַשְׂרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּסְמְכוּ עֲלֵיהֶם עֲנִיִּים בִּשְׁבִיעִית. וְרַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ הִתִּיר בֵּית שְׁאָן מֵאוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי בָּבֶל. וְהוּא נִמְנָה עַל אַשְׁקְלוֹן וּפְטָרָהּ מִן הַמַּעַשְׂרוֹת׃

ו נִמְצָא כָּל הָעוֹלָם לְעִנְיַן מְצוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ נֶחְלָקֶת לְשָׁלֹשׁ מַחֲלוֹקוֹת. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְסוּרְיָא. וְחוּצָה לָאָרֶץ. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נֶחְלֶקֶת לִשְׁנַיִם. כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל חֵלֶק אֶחָד. וְכָל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם בִּלְבַד חֵלֶק שֵׁנִי. וְחוּצָה לָאָרֶץ נֶחְלֶקֶת לִשְׁנַיִם. אֶרֶץ מִצְרַיִם וְשִׁנְעָר וַעֲמּוֹן וּמוֹאָב הַמְּצוֹת נוֹהֲגוֹת בָּהֶם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וּנְבִיאִים. וּשְׁאָר הָאֲרָצוֹת אֵין תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת נוֹהֲגוֹת בָּהֶן׃

ז אֵי זוֹ הִיא אֶרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי מִצְרַיִם. מֵרֶקֶם שֶׁהוּא בְּמִזְרַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד הַיָּם הַגָּדוֹל. מֵאַשְׁקְלוֹן שֶׁהִיא לִדְרוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד עַכּוֹ שֶׁהִיא בַּצָּפוֹן. הָיָה מְהַלֵּךְ מֵעַכּוֹ לִכְזִיב כָּל הָאָרֶץ שֶׁעַל יְמִינוֹ שֶׁהוּא מִזְרַח הַדֶּרֶךְ הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת חוּצָה לָאָרֶץ וּטְמֵאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַשְּׁבִיעִית. עַד שֶׁיְּוַדַּע לְךָ שֶׁאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל הָאָרֶץ שֶׁעַל שְׂמֹאלוֹ שֶׁהוּא מַעֲרַב הַדֶּרֶךְ הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּטְהוֹרָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר וּבִשְׁבִיעִית. עַד שֶׁיְּוַדַּע לְךָ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם חוּצָה לָאָרֶץ. וְכָל שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹרֵד מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְלַחוּץ חוּצָה לָאָרֶץ. וְהַנִּסְּפִים שֶׁבֵּינֵיהֶם רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ עֲלֵיהֶם מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְעַד נַחַל מִצְרַיִם. מִן הַחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִן הַחוּט וְלַחוּץ חוּצָה לָאָרֶץ. וְזוֹ הִיא צוּרָתָהּ׃

ח מֵהֵיכָן הֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל. מִכְּזִיב וְלִפְנִים כְּנֶגֶד הַמִּזְרָח. וּמִכְּזִיב וְלַחוּץ עַד אֲמָנָה וְהִיא אֲמָנוֹם וְעַד הַנָּהָר וְהוּא נַחַל מִצְרַיִם לֹא הֶחֱזִיקוּ בּוֹ. וּכְזִיב עַצְמָהּ לֹא הֶחֱזִיקוּ בָּהּ׃

ט אֵי זוֹ הִיא סוּרְיָא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְמַטָּה כְּנֶגֶד אֲרַם נַהֲרַיִם וַאֲרַם צוֹבָה כָּל יַד פְּרָת עַד בָּבֶל כְּגוֹן דַּמֶּשֶׂק וְאַחְלָב וְחָרָן וּמִגְבַּת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן עַד שִׁנְעָר וְצֹהַר הֲרֵי הִיא כְּסוּרְיָא. אֲבָל עַכּוֹ חוּצָה לָאָרֶץ כְּאַשְׁקְלוֹן וְהֵם תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

י עַכּוֹ״ם שֶׁקָּנָה קַרְקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הִפְקִיעוּהָ מִן הַמִּצְוֹת אֶלָּא הֲרֵי הִיא בְּקִדֻּשָּׁתָהּ. לְפִיכָךְ אִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ אֵינָהּ כְּכִבּוּשׁ יָחִיד אֶלָּא מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּמַבִּיא בִּכּוּרִים. וְהַכֹּל מִן הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ לֹא נִמְכְּרָה לְעַכּוֹ״ם מֵעוֹלָם וְיֵשׁ קוֹנְיָן לְעַכּוֹ״ם בְּסוּרְיָא לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר׃

יא פֵּרוֹת הָעַכּוּ״ם שֶׁגָּדְלוּ בְּקַרְקַע שֶׁקָּנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אִם נִגְמְרָה מְלַאכְתָּם בְּיַד עַכּוּ״ם וּמֵרְחָן הָעַכּוּ״ם פְּטוּרִין מִכְּלוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) ״דְּגָנְךָ״ וְלֹא דְּגַן עַכּוּ״ם. וְאִם לְקָחָן יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּתְלַשׁוּ קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן וּגְמָרָן יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין בַּכֹּל מִן הַתּוֹרָה. וּמַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן הִיא שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לַלֵּוִי בְּמַעֲשֵׂר וְלַכֹּהֵן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אֲנִי בָּאתִי מִכֹּחַ אִישׁ שֶׁאֵין אַתֶּם יְכוֹלִין לִטֹּל מִמֶּנּוּ כְּלוּם. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ לֹא יִתֵּן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר (במדבר יח כו) ״כִּי תְרִימוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר״ טָבֶל שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ מִיִּשְׂרָאֵל אַתָּה מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. אֲבָל טָבֶל שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ מִן הָעַכּוּ״ם אֵין אַתָּה נוֹתֵן לַכֹּהֵן הַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ אֶלָּא מוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן וְלוֹקֵחַ דָּמֶיהָ:

יב מָכַר הָעַכּוּ״ם הַפֵּרוֹת שֶׁלּוֹ לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין בַּקַּרְקַע. אִם עַד שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת וְנִגְמְרוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין בַּכֹּל וְנוֹתֵן הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעֲשְׂרוֹת לַבָּעָלִים. וְאִם מְכָרָן אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת מַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר וְנוֹתֵן מֵהֶן לַבָּעָלִים לְפִי חֶשְׁבּוֹן. כֵּיצַד. לָקַח תְּבוּאָה זְרוּעָה מִן הָעַכּוּ״ם אַחַר שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְנִגְמְרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְנוֹתֵן שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַמַּעֲשֵׂר לַלֵּוִי וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן וּמוֹכֵר לוֹ הַשְּׁלִישׁ:

יג יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּכַר פֵּרוֹתָיו לְעַכּוּ״ם קֹדֶם שֶׁיָּבוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת וּגְמָרָן הָעַכּוּ״ם פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וְאִם אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁגְּמָרָן הָעַכּוּ״ם חַיָּב בַּכֹּל מִדִּבְרֵיהֶם. וְכֵן הָעַכּוּ״ם שֶׁגָּמַר פֵּרוֹת יִשְׂרָאֵל. הוֹאִיל וְדִגּוּנָן בְּיַד עַכּוּ״ם אֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן:

יד מָכַר עַכּוּ״ם לְיִשְׂרָאֵל פֵּרוֹת מְחֻבָּרִין אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת וּמֵרְחָן הָעַכּוּ״ם בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל אֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. הוֹאִיל וּבָאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת בִּרְשׁוּת עַכּוּ״ם וּמֵרְחָן הָעַכּוּ״ם אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל:

טו הַקּוֹנֶה שָׂדֶה בְּסוּרְיָא חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּתְחַיֵּב מִן הַתּוֹרָה הַקּוֹנֶה בִּירוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל הַקּוֹנֶה פֵּרוֹת מִן הָעַכּוּ״ם בְּסוּרְיָא בֵּין תְּלוּשִׁין בֵּין מְחֻבָּרִים אֲפִלּוּ קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁמֵּרְחָן יִשְׂרָאֵל הוֹאִיל וְאֵינוֹ מִקַּרְקַע שֶׁלּוֹ פָּטוּר:

טז קָנָה קַרְקַע מִן הָעַכּוּ״ם בְּסוּרְיָא וּפֵרוֹת מְחֻבָּרִין בָּהּ אִם הִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת בְּיַד הָעַכּוּ״ם פְּטוּרִין. וְאִם עֲדַיִן לֹא הִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת הוֹאִיל וְקָנָה אוֹתָם עִם הַקַּרְקַע חַיָּב לְעַשֵּׂר:

יז יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה אָרִיס לְעַכּוּ״ם בְּסוּרְיָא פֵּרוֹתָיו פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת לְפִי שֶׁאֵין לוֹ בְּגוּף הַקַּרְקַע כְּלוּם. וְיֵשׁ לְעַכּוּ״ם קִנְיָן בְּסוּרְיָא לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכֵן הַחוֹכֵר וְהַמְקַבֵּל וְהַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ״ם בְּסוּרְיָא פָּטוּר מִן הַתְּרוּמוֹת וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

יח יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּקַח בְּסוּרְיָא שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ״ם עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְחָזַר וּמְכָרָהּ לְעַכּוּ״ם מֵאַחַר שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ אִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וּלְקָחָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה הֲרֵי זֶה חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁהֲרֵי נִתְחַיְּבָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל:

יט יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לוֹ קַרְקַע בְּסוּרְיָא וְהוֹרִיד לָהּ אָרִיס וְשָׁלַח לוֹ הָאָרִיס פֵּרוֹת הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מִן הַשּׁוּק לָקָחָן. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ הַמִּין מָצוּי בַּשּׁוּק:

כ שֻׁתָּפוּת הָעַכּוּ״ם חַיֶּבֶת בִּתְרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת כֵּיצַד. יִשְׂרָאֵל וַעֲכּוּ״ם שֶׁלָּקְחוּ שָׂדֶה בְּשֻׁתָּפוּת אֲפִלּוּ חֶלְקוֹ שֶׁל עַכּוּ״ם אַף עַל פִּי שֶׁמֵּרְחָן הָעַכּוּ״ם וְחִיּוּבָם מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

כא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּבְשֶׁל תּוֹרָה אֵין בְּרֵרָה אֲבָל אִם לָקְחוּ שָׂדֶה בְּסוּרְיָא הוֹאִיל וְהַמַּעֲשְׂרוֹת שָׁם מִדִּבְרֵיהֶם אֲפִלּוּ חֶלְקוֹ הַגָּדִישׁ חֶלְקוֹ שֶׁל עַכּוּ״ם פָּטוּר מִכְּלוּם:

כב פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ חוּצָה לָאָרֶץ פְּטוּרִין מִן הַחַלָּה וּמִן הַתְּרוּמוֹת וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו יח) ״אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה״. שָׁמָּה אַתֶּם חַיָּבִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ פְּטוּרִין. וְאִם יָצְאוּ לְסוּרְיָא חַיָּבִין מִדִּבְרֵיהֶם. וְכֵן פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ חַיָּבִין בְּחַלָּה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמָּה. שָׁמָּה אַתֶּם חַיָּבִין בֵּין בְּפֵרוֹת הָאָרֶץ בֵּין בְּפֵרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ. וְאִם נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר בְּיַד יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם:

כג עֲפַר חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁבָּא בִּסְפִינָה לָאָרֶץ. בְּזְמַן שֶׁהַסְּפִינָה גוֹשֶׁשֶׁת לָאָרֶץ הֲרֵי הַצּוֹמֵחַ בּוֹ חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וּשְׁבִיעִית כַּצּוֹמֵחַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַצְמָהּ:

כד אִילָן שֶׁעוֹמֵד בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לָאָרֶץ. אוֹ עוֹמֵד בָּאָרֶץ וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לְחוּצָה לָאָרֶץ. הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעִקָּר. הָיוּ מְקֻצָּת שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ וּמְקֻצָּתָן חוּצָה לָאָרֶץ אֲפִלּוּ הָיָה צָחִיחַ סָלַע מַבְדִּיל בֵּינֵיהֶן הֲרֵי טָבֶל וְחַיָּבִין מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה:

כה עָצִיץ נָקוּב שֶׁהָיָה בּוֹ זֶרַע שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁ וְהָיָה עִקָּרוֹ בָּאָרֶץ וְנוֹפוֹ חוּצָה לָאָרֶץ הוֹלְכִים אַחַר הַנּוֹף:

כו הַתְּרוּמָה בִּזְמַן הַזֶּה וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל וַאֲפִלּוּ בִּימֵי עֶזְרָא אֵינָהּ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. שֶׁאֵין לְךָ תְּרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד וּבִזְמַן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה ב) "כִּי תָבֹאוּ" בִּיאַת כֻּלְּכֶם כְּשֶׁהָיוּ בְיִרְשָׁה רִאשׁוֹנָה וּכְמוֹ שֶׁהֵן עֲתִידִין לַחֲזֹר בִּירֻשָּׁה שְׁלִישִׁית. לֹא כְּשֶׁהָיוּ בִּירֻשָּׁה שְׁנִיָּה שֶׁהָיְתָה בִּימֵי עֶזְרָא שֶׁהָיְתָה בִּיאַת מִקָּצָתָן וּלְפִיכָךְ לֹא חִיְּבָה אוֹתָן מִן הַתּוֹרָה. וְכֵן יֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא הַדִּין בְּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁאֵין חַיָּבִין בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם כִּתְרוּמָה:

פרק ב

א כָּל אֹכֶל אָדָם הַנִּשְׁמָר שֶׁגִּדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ חַיָּב בִּתְרוּמָה. וּמִצְוַת עֲשֵׂה לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית לַכֹּהֵן שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" (דברים יח ד) "תִּתֶּן לוֹ". מַה דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר מַאֲכַל בְּנֵי אָדָם וְגִדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ וְיֵשׁ לוֹ בְּעָלִים שֶׁנֶּאֱמַר דְּגָנְךָ אַף כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וְכֵן בְּמַעֲשְׂרוֹת:

ב הַכַּרְשִׁינִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם מַאֲכַל אָדָם הוֹאִיל וְאוֹכְלִין אוֹתָן בִּשְׁנֵי רָעָבוֹן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. הַסִּיאָה וְהָאָזוֹב וְהַקּוֹרְנִית שֶׁזְּרָעָן מִתְּחִלָּה לְאָדָם חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. זֶרַע לְמַאֲכַל בְּהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְלַךְ וְחִשֵּׁב עֲלֵיהֶן לְאָדָם כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין פְּטוּרִין שֶׁמַּחְשֶׁבֶת חִבּוּר אֵינָהּ כְּלוּם. עָלוּ מֵאֲלֵיהֶן בֶּחָצֵר. אִם הָיָה חָצֵר הַמְשַׁמֶּרֶת פֵּרוֹתֶיהָ הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין שֶׁסְּתָמָן לְאָדָם וְאִם אֵינָהּ מְשַׁמֶּרֶת פֵּרוֹתֶיהָ פְּטוּרָה:

ג זֶרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִים כְּגוֹן זֶרַע לֶפֶת וְזֶרַע צְנוֹן וְזֶרַע בְּצָלִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן פְּטוּרִים מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן אֹכֶל אָדָם. אֲבָל הַקֶּצַח חַיָּב בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשְׂרוֹת:

ד תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוֹל הַלָּבָן וְשֶׁל צָלָף וְהַקַּפְרִיסִין שֶׁל צָלָף פְּטוּרִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן פְּרִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁזְּרָעָן לְזֶרַע. אֲבָל זְרָעָן לְיָרָק הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים. וְכֵן הָאֶבְיוֹנוֹת שֶׁל צָלָף חַיָּבִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּרִי:

ה כְּסָבֵר שֶׁזְּרָעָהּ לְזֶרַע יַרְקָהּ פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. זְרָעָהּ לְיָרָק מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַיָּרָקוֹת וּמִן הַזֶּרַע. וְכֵן הַשֶּׁבֶת שֶׁזְּרָעָהּ לְזֶרַע יַרְקָהּ פָּטוּר. זְרָעָהּ לְיָרָק מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיָרָק. וְאֵינָהּ מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיָרָק. זְרָעָהּ לְזֶרַע מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַזֶּרַע וּמִן הַיָּרָק וּמִן הַזֶּרַע. וְכֵן הַשַּׁחֲלִים וְהַגַּרְגִּר שֶׁזְּרָעָן לְזֶרַע מִתְעַשְּׂרִין זֶרַע וְיָרָק. כֵּיצַד מִתְעַשְּׂרִין לְזֶרַע וּלְיָרָק. שֶׁאִם לִקֵּט הַיָּרָק לְאָכְלוֹ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְאַחַר כָּךְ יֹאכַל. וּכְשֶׁיְּיַבֵּשׁ וְיֶאֱסֹף הַזֶּרַע שָׁלוֹ מַפְרִישׁ מִן הַזֶּרַע:

ו הַיָּרָקוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכַל אָדָם אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂר (דברים יד כב) "תְּבוּאַת זַרְעֶךָ". תְּבוּאָה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ. אֲבָל הַיָּרָקוֹת אֵינָן בִּכְלַל הַתְּבוּאָה. וְכֵן יֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא הַדִּין בִּתְרוּמָה. שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהּ (דברים יח ד) "דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" כָּל הַדּוֹמֶה לְאֵלּוּ אֲבָל תְּרוּמַת הַיָּרָק מִדִּבְרֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂר:

ז אֵין מַפְרִישִׁין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַיָּרָק בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וַאֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת שֶׁמַּפְרִישִׁין בָּהֶן מַעֲשְׂרוֹת. וְכֵן יָרָק הַבָּא מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָפָר בְּעִקָּרֵיהּ הֲרֵי זֶה פָּטוּר וְלֹא גָּזְרוּ עָלָיו. הַתְּבוּאָה וְהַקִּטְנִית שֶׁזְּרָעָן לְיָרָק בָּטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם. וְהַיָּרָק שֶׁלָּהֶן פָּטוּר. וְהַזֶּרַע חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

ח הַתִּלְתָּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אֹכֶל אָדָם כְּשֶׁיִּקְשׁוּ הוֹאִיל וְרֹב הָאָדָם אוֹכְלִין אוֹתָן בִּתְחִלָּתָן הֲרֵי הֵן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר:

ט וְאֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה וְהַפֶּרֶט וְהָעוֹלְלוֹת. אֲפִלּוּ הֶעֱמִיד מֵהֶן כְּרִי. וְאִם עָשָׂה מֵהֶן גֹּרֶן בַּשָּׂדֶה הֶקְבֵּעוּ לְמַעֲשְׂרוֹת וּמַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. אֲבָל אִם עָשָׂה הַגֹּרֶן בָּעִיר פְּטוּרִין. שֶׁהֲרֵי קוֹל יֵשׁ לָהֶן שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהֵן לֶקֶט אוֹ שִׁכְחָה אוֹ פֵּאָה:

י הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה שֶׁל עַכּוּ"ם חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. אֶלָּא אִם כֵּן הִפְקִיר. וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַזֵּיתִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וּמְנַיִן יוֹדֵעַ. כָּל שֶׁזּוֹרְעָהּ וּמַצְמַחַת בְּיָדוּעַ שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ. עָבַר וְהִפְרִישׁ מִתְּבוּאָה וְזֵיתִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ אֵינָהּ תְּרוּמָה:

יא וְכֵן הַהֶפְקֵר פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וַאֲפִלּוּ הִפְקִירוֹ הָעַכּוּ"ם לוֹ. אֲבָל הַזּוֹרֵעַ שָׂדֵה הֶפְקֵר חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

יב הִפְקִיר קָמָה וְזָכָה בָּהּ וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה תְּרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. אֲבָל אִם הִפְקִיר שִׁבֳּלִים וְזָכָה בָּהֶן וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן כָּל הַמַּפְרִישׁ מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ חַיָּב תְּרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן בְּמַעֲשְׂרוֹת. דְּבָרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ רֹב בְּנֵי אָדָם לְזָרְעָן בַּגִּנּוֹת וּבַשָּׂדוֹת אֶלָּא חֻזְקָתָן מִן הַהֶפְקֵר פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. כְּגוֹן הַשּׁוּם בַּעַל בְּכִי. וּבָצָל שֶׁל רִכְפָּה. וּגְרִיס הַקִּלְקָלִי. וַעֲדָשִׁים הַמִּצְרִיּוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

יג נִתְעָרֵב דָּבָר שֶׁחַיָּב בִּתְרוּמָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ חַיָּב. כְּגוֹן זֵיתֵי נְקוּף שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּזֵיתֵי מָסִיק וְעִנְבֵי עוֹלֲלוֹת בְּעִנְבֵי בָּצִיר. אִם יֵשׁ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מוֹצִיא עַל הַחַיָּב לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא אֵלּוּ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַכֹּל וּכְאִלּוּ הַכֹּל חַיָּב בִּתְרוּמָה. וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְפִי חֶשְׁבּוֹן דָּבָר הַחַיָּב:

יד הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן בֵּין טְהוֹרָה בֵּין טְמֵאָה אֲפִלּוּ נִטְמָא הַדָּגָן אוֹ הַתֵּירוֹשׁ כֻּלּוֹ קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ חֲרֵי זֶה חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה בְּטֻמְאָה וְלִתְּנָהּ לַכֹּהֵן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי", אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה. הַטְּהוֹרָה נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים וְהַטְּמֵאָה יֵהָנוּ בִּשְׂרָפָתָהּ. אִם הָיָה שָׁמֵן מַדְלִיקִין אוֹתוֹ. וְאִם הָיָה דָּגָן וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מַסִּיקִין בּוֹ אֶת הַתַּנּוּר:

טו וְכֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אִם נִטְמֵאת אוֹ נִטְמָא הַמַּעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתָהּ בְּטֻמְאָה וְנִתֶּנֶת לַכֹּהֵן לֵהָנוֹת בִּשְׂרָפָתָהּ:

טז וְכָל הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ בְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּבְרָכוֹת:

יז אֵין מוֹצִיאִין תְּרוּמָה מֵהָאָרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִלּוּ טְמֵאָה. וְאֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. וְאִם הֵבִיא לֹא תֹּאכַל מִפְּנֵי שֶׁהִיא טְמֵאָה בְּאֶרֶץ הַכּוּתִים. וְלֹא תִּשָּׂרֵף שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ רָאִינוּ תְּרוּמָה שֶׁלֹּא נִטְמֵאת נִשְׂרָפָת. וְלֹא תַּחֲזֹר לְחוּצָה לָאָרֶץ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מוֹצִיאִין תְּרוּמָה לְחוּצָה לָאָרֶץ. אֶלָּא מַנִּיחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּטָּמֵא טֻמְאָה יְדוּעָה לַכֹּל אוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא עֶרֶב הַפֶּסַח אִם הָיְתָה חָמֵץ וְתִשָּׂרֵף:

פרק ג

א תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֵין לָהּ שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ" כָּל שֶׁהוּא אֲפִלּוּ חִטָּה אַחַת פּוֹטֶרֶת הַכְּרִי. וּלְכַתְּחִלָּה לֹא יַפְרִישׁ אֶלָּא כַּשִּׁעוּר שָׁנִינוּ חֲכָמִים. וּבִזְמַן הַזֶּה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לִשְׂרֵפָה מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה יֵשׁ לוֹ לְהַפְרִישׁ כָּל שֶׁהוּא לְכַתְּחִלָּה:

ב וְכַמָּה הוּא שִׁעוּרָהּ שָׁנִינוּ חֲכָמִים. עַיִן יָפָה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. וְהַבֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. רָעָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְלֹא יִפְחֹת מֵאֶחָד מִשִּׁשִּׁים:

ג כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מַקְפִּידִין עָלֶיהָ כְּגוֹן תְּרוּמוֹת הֶחָרוּבִין וְהַקְּלִיסִין נִטָּלֶת לְכַתְּחִלָּה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְאֵלּוּ נִטָּלִין אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. תְּרוּמַת גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה וְעִרּוּבֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁהָיְתָה הַטְּמֵאָה בְּאֹנֶס אוֹ בִּשְׁגָגָה וּתְרוּמַת הֶקְדֵּשׁ וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ וּתְרוּמַת הַקֶּצַח וְהַקְּלִיסִין וְהֶחָרוּבִין וְהַגִּמְזִיּוֹת וְהַתַּרְמוֹסִין וּשְׁעוֹרִים אֲדוֹמִיּוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן וּפֵרוֹת עָצִיר שֶׁאֵינוֹ נָקוּב. וְכֵן הָאַפּוֹטְרוֹפְּסִין כְּשֶׁתּוֹרְמִין פֵּרוֹת יְתוֹמִים תּוֹרְמִין אֶחָד מִשִּׁשִּׁים:

ד אֵין תּוֹרְמִין תְּרוּמָה זוֹ לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל וְלֹא בְּמִנְיָן לְפִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהּ שִׁעוּר אֶלָּא אֹמֶד וּמַפְרִישׁ בְּדַעְתּוֹ כְּמוֹ אֶחָד (מִשִּׁשִּׁים) [מֵחֲמִשִּׁים]. אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת הַמִּדּוּד וְאֶת הַשָּׁקוּל וְאֶת הַמָּנוּי. וְלֹא יִתְרֹם בְּסַל וּבְקֻפָּה שֶׁמִּדָּתָן יְדוּעָה. אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָּהֶן חֶצְיָן אוֹ שְׁלִישָׁן. וְלֹא יִתְרֹם בִּסְאָה חֶצְיָהּ שֶׁהַחֶצְיָהּ מִדָּה:

ה הַמַּרְבֶּה בִּתְרוּמָה הוֹאִיל וְשִׁיֵּר מִקְצָת חֵלִּין חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. אֲבָל אִם אָמַר כָּל הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ תְּרוּמָה לֹא אָמַר כְּלוּם. הַמִּתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. נִתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים אֵינוֹ תְּרוּמָה:

ו הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אַפִלּוּ אֶחָד מֵעֶשְׂרִים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְחָזַר וְהוֹסִיף לְשֵׁם תְּרוּמָה אוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת חַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת וּמַפְרִישׁ מִמֶּנָּה הַכֹּהֵן הַמַּעֲשְׂרוֹת וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלֶנָּה. תָּרַם וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה וְיַחֲזֹר וְיִתְרֹם פַּעַם שְׁנִיָּה כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַשִּׁעוּר שֶׁבְּדַעְתּוֹ. וְהַתּוֹסֶפֶת הַזֹּאת יֵשׁ לוֹ לְהַפְרִישָׁהּ בְּמִדָּה אוֹ בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן אֲבָל לֹא יַפְרִישֶׁנָּה אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף כָּרִאשׁוֹנָה:

ז הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת הַתְּרוּמָה אוֹתוֹ הַמִּקְצָת אֵינוֹ תְּרוּמָה וַחֲרֵי הוּא כְּחוֹלֵק הַכְּרִי. וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמַת אוֹתוֹ מִקְצָת מִמֶּנּוּ. וְלֹא יַפְרִישׁ עָלָיו מִפֵּרוֹת אֲחֵרוֹת:

ח הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת תְּרוּמָה מִכְּרִי זֶה וּמִקְצָת תְּרוּמָה מִכְּרִי אַחֵר מִמֵּינוֹ. חֲרֵי זֶה לֹא יִתְרֹם מִזֶּה עַל זֶה. הָאוֹמֵר תְּרוּמַת הַכְּרִי זֶה לְתוֹכוֹ אִם אָמַר בְּצָפוֹנוֹ אוֹ בְּדָרוֹמוֹ קָרָא שָׁם וְחַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ וְאִם לֹא צִיֵּן בְּמָקוֹם לֹא אָמַר כְּלוּם:

ט אָמַר תְּרוּמַת הַכְּרִי זֶה וְהַכְּרִי הַזֶּה כָּזֶה מָקוֹם שֶׁנִּסְתַּיְּמָה תְּרוּמָתוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן שָׁם נִסְתַּיְּמָה תְּרוּמָתוֹ שֶׁל שֵׁנִי:

י תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵין מַפְרִישִׁין אוֹתָהּ בְּאֹמֶד. אֶלָּא מְדַקְדֵּק בְּשִׁעוּרָהּ וַאֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה. שֶׁחֲרֵי שִׁעוּרָהּ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה:

יא דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִמְדֹּד מוֹדֵד. וְדָבָר הַנִּשְׁקָל שׁוֹקֵל. דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִמְנוֹתוֹ מוֹנֶה. הָיָה אֶפְשָׁר לִמְנוֹתוֹ וּלְשָׁקְלוֹ וּלְמָדְדוֹ הַמּוֹנֶה מְשַׁבֵּחַ וְהַמּוֹדֵד מְשַׁבֵּחַ מִמֶּנּוּ וְהַשּׁוֹקֵל מְשַׁבֵּחַ מִשְּׁנֵיהֶן:

יב מִצְוַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁיַּפְרִישׁ אוֹתָן בֶּן לֵוִי מִמַּעֲשְׂרוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כו) "וְכִי תְרִימוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר". וְיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל לְהַפְרִישׁ אוֹתָהּ וְלִתְּנָהּ לַכֹּהֵן. וְיִתֵּן הַמַּעֲשֵׂר לַלֵּוִי אַחַר שֶׁיַּפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר:

יג יִשְׂרָאֵל שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן כְּשֶׁהוּא שְׁבֻלִּים קֹדֶם שֶׁיְּדוּשׁ וְיַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּנְתָנוֹ לְלֵוִי. אֵין הַלֵּוִי חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אַחַר שֶׁיְּדוּשָׁנוּ אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בִּלְבַד. אֲבָל אִם דַּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר מִן הַדָּגָן קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה [וּנְתָנוֹ לְלֵוִי חַיָּב הַלֵּוִי לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה] וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה דָּגָן נִתְחַיֵּב בִּתְרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ":

יד בֶּן לֵוִי שֶׁלָּקַח מַעֲשֵׂר שְׁבֻלִּים לֹא יִתֵּן תְּרוּמָתוֹ לַכֹּהֵן שְׁבֻלִּים אֶלָּא קוֹנְסִין אוֹתוֹ לָדוּשׁ וְלִזְרוֹת וְלִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מִן הַדָּגָן. וְאֵינוֹ חַיָּב לִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִן הַחֻבָּן אוֹ הֶעֱצָה. וְאִם הִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבֻלִּים כְּמוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ חֲרֵי זֶה כּוֹתֵשׁ וְנוֹתֵן לַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע וְאֶת הַתֶּבֶן. וּמִפְּנֵי מָה קְנָסוּהוּ לְכֹתֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁלָּקַח הַמַּעֲשֵׂר שְׁבֻלִּים וְהִפְקִיעַ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה:

טו בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְלֵוִי כָּךְ אָמַר לִי אַבָּא מַעֲשֵׂר לְךָ בְּיָדִי אֵין חוֹשְׁשִׁין לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. שֶׁחֲרֵי אָבִיו הִפְרִישׁ תְּרוּמָתוֹ וּלְפִיכָךְ צְנוּהוּ שֶׁזֶּה הַמַּעֲשֵׂר לְפָלוֹנִי הַלֵּוִי. וְאִם אָמַר לוֹ כָּךְ אָמַר לִי אַבָּא כּוֹר מַעֲשֵׂר יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי חוֹשְׁשִׁין לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ:

טז תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהָיָה בָּהּ אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בִּשְׁמִינִית מוֹלִיכָהּ לַכֹּהֵן. פָּחוֹת מִכֵּן אֵינוֹ מְטַפֵּל לְהוֹלִיכָהּ אֶלָּא מַשְׁלִיכָהּ בָּאוּר וְשׁוֹרְפָהּ. וּבְיַיִן וּבְשֶׁמֶן אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא מוֹלִיכָהּ לַכֹּהֵן. וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וַדַּאִית וּטְהוֹרָה. אֲבָל אִם הָיְתָה טְמֵאָה אוֹ שֶׁהָיְתָה שֶׁל דְּמַאי אִם אֵין בָּהּ כַּשִּׁעוּר אֵינוֹ מְטַפֵּל בָּהּ אֶלָּא שׁוֹרְפָהּ:

יז אֵין תּוֹרְמִין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֶלָּא מִן הַמֻּקֶּף. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ חֲמִשִּׁים סְאָה בְּבַיִת זֶה וַחֲמִשִּׁים סְאָה בְּבַיִת אַחֵר לֹא יַפְרִישׁ מֵאֶחָד מֵהֶן שְׁתֵּי סְאִים עַל הַמֵּאָה. שֶׁנִּמְצָא מַפְרִישׁ מִמָּקוֹם זֶה עַל מָקוֹם אַחֵר. וְאִם הִפְרִישׁ שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקֶּף תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הַמֻּפְרָשׁ שָׁמוּר אֲבָל אִם הָיָה טָעוּן כַּדֵּי יַיִן אוֹ שֶׁמֶן וְרָאָה שֶׁמִּשְׁתַּבְּרִין וְאָמַר חֲרֵי הֵן תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבְּבֵיתִי לֹא אָמַר כְּלוּם:

יח פֵּרוֹת הַמְפֻזָּרִין בְּתוֹךְ הַבַּיִת אוֹ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת שֶׁבְּבַיִת אֶחָד תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שַׁקֵּי תְּבוּאָה וְעִגּוּלֵי דְּבֵלָה וְחָבִיּוֹת שֶׁל גְּרוֹגָרוֹת אִם הָיוּ בַּהֲקֵיפָה אַחַת תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל. חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן עַד שֶׁלֹּא סָתַם אֶת פִּיהֶן תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. מִשֶּׁסָּתַם תּוֹרֵם מִכָּל אַחַת וְאַחַת:

יט הָיָה מְלַקֵּט גַּפֵּי יָרָק וּמַנִּיחַ בַּגִּנָּה תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. הֵבִיא מִין אֶחָד בֵּינֵיהֶן תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הֵבִיא מִינִין הַרְבֵּה בַּקֻּפָּה כְּרוּב מִלְמַעְלָה וּכְרוּב מִלְמַטָּה וּמִין אַחֵר בָּאֶמְצַע לֹא יִתְרֹם מִן הָעֶלְיוֹן עַל הַתַּחְתּוֹן. וְאִם הִקִּיף חֲמִשָּׁה צִבּוּרִים בְּגֹרֶן תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל בִּזְמַן שֶׁעִקַּר הַגֹּרֶן קַיָּם. אֵין עִקַּר הַגֹּרֶן קַיָּם תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד:

כ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקֶּף שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח כט) "מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם תָּרִימוּ תְּרוּמָה" אֲפִלּוּ מַעֲשֵׂר אֶחָד בִּמְדִינָה זוֹ וּמַעֲשֵׂר אֶחָד בִּמְדִינָה אַחֶרֶת מַפְרִישׁ תְּרוּמָה מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין תּוֹרְמִין אֶלָּא מִן הַמֻּקֶּף וַאֲפִלּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר:

כא בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה לוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ וְהֻנִּיחוֹ לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ וְהוּא בְּטָבְלוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כד) "כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה" מְלַמֵּד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת כֻּלּוֹ תְּרוּמָה לְאַחֵר:

כב הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הֻנִּיחוֹ לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כֻּלּוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִתְּנוֹ לַכֹּהֵן לֹא עָשָׂה כְּלוּם. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כט) "אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ" בִּזְמַן שֶׁקִּדְּשָׁיו בְּתוֹכוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים. אֵין קִדְּשָׁיו בְּתוֹכוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים. וְכֵן הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם תְּרוּמָה גְּדוֹלָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ טְבוּלִין לִתְרוּמָה. וְאִם הִנִּיחָן לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ טְבוּלִין לְמַעֲשֵׂר:

כג כְּשֶׁמַּפְרִישִׁין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתָן עַל הַסֶּדֶר. כֵּיצַד. מַפְרִישׁ בְּכוּרִים תְּחִלָּה לַכֹּל. וְאַחַר כָּךְ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי. וְהַמַּקְדִּים שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן. אוֹ מַעֲשֵׂר לִתְרוּמָה. אוֹ תְּרוּמָה לִבְכוּרִים. אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. וּמִנַּיִן שֶׁהוּא בִּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב כח) "מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר". לֹא תְאַחֵר דָּבָר שֶׁרָאוּי לְהַקְדִּימוֹ. וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו זֶה:

כד הָרוֹצֶה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּאֶחָד מַפְרִישׁ אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה וּשְׁלִישׁ. וְאוֹמֵר אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן חֲרֵי הוּא בְּצַד זֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי וַחֲרֵי הוּא חֻלִּין. וְהַנִּשְׁאָר מִזֶּה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי הוּא תְּרוּמָה עַל הַכֹּל. וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת לְמֵאָה חֻלִּין אֵלּוּ חֲרֵי הוּא בְּצַד זֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי. וְזֶה הַנִּשְׁאָר יֵתֵר עַל

הַתְּרוּמָה מִמַּה שֶּׁהִפְרַשְׁתִּי הֲרֵי הוּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַכֹּל׃

פרק ד

א עוֹשֶׂה אָדָם שָׁלִיחַ לְהַפְרִישׁ לוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח) ״כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם״ לְרַבּוֹת שְׁלוּחֲכֶם. וְאֵין עוֹשִׂין שָׁלִיחַ עַכּוּ״ם שֶׁנֶּאֱמַר גַּם אַתֶּם מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית׃

ב חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הַחֵרֵשׁ. וְהַשּׁוֹטֶה. וְהַקָּטָן. וְהָעַכּוּ״ם שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַאֲפִלּוּ בִּרְשׁוּתוֹ. וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים. אֲבָל הַתּוֹרֵם מִשֶּׁלּוֹ עַל שֶׁל אֲחֵרִים הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה וְתִקֵּן פֵּרוֹתֵיהֶם. וְטוֹבַת הֲנָאָה שֶׁלּוֹ שָׁנוּתָנָה לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה׃

ג הַתּוֹרֵם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אוֹ שֶׁיָּרַד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ וְלִקֵּט פֵּרוֹת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת כְּדֵי שֶׁיְּקַחֵם וְתָרַם. אִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת וְאָמַר לוֹ כַּלֵּךְ אֵצֶל יָפוֹת. אִם הָיוּ שָׁם יָפוֹת מִמַּה שֶּׁתָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מַקְפִּיד. וְאִם לֹא הָיוּ שָׁם יָפוֹת אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ אֶלָּא עַל דֶּרֶךְ מְחוּי. וְאִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת וְלִקֵּט וְהוֹסִיף בֵּין יֵשׁ לוֹ יָפוֹת מֵהֶן בֵּין אֵין לוֹ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה׃

ד חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. חֵרֵשׁ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה. וְהָאִלֵּם שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר. וְהֶעָרוּם. מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְבָרֵךְ. וְהַשִּׁכּוֹר וְהַסּוּמָא מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְכַוֵּן וּלְהַפְרִישׁ אֶת הַיָּפָה׃

ה קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְלֹא נַעֲשָׂה גָּדוֹל אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַאֲפִלּוּ בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה הוֹאִיל וְנִדְרֵיהֶן וְהֶקְדֵּשָׁן קַיָּמִין מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּנְדָרִים׃

ו הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וּתְרֹם לִי וְהָלַךְ לִתְרֹם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם תָּרַם וְאִם לֹא תָּרַם וּבָא וּמָצָא כְּרִי תְּרוּם אֵין חֶזְקָתוֹ תָּרוּם. שֶׁאֵין אוֹמְרִין בְּאִסּוּרִין חֶזְקַת שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ לְהָקֵל אֶלָּא לְהַחֲמִיר וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא אַחֵר תָּרַם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת׃

ז הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וּתְרֹם תּוֹרֵם כְּדַעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא בַּעַל עַיִן רָעָה מַפְרִישׁ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְאִם הָיָה בַּעַל נָפֶשׁ שְׁבֵעָה מַפְרִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ מַפְרִישׁ לוֹ בֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. נִתְכַּוֵּן לְבֵינוֹנִית וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים אוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף עַל הַבֵּינוֹנִית וְתָרַם אֲפִלּוּ אֶחָד מִתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה׃

ח פֵּרוֹת הַשְּׁתָּפִין חַיָּבוֹת בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח) ״מַעְשְׂרֹתֵיכֶם״ אֲפִלּוּ שֶׁל שְׁנַיִם. וְהַשֻּׁתָּפִין אֵינָן צְרִיכִין לִטֹּל רְשׁוּת זֶה מִזֶּה. אֶלָּא כָּל הַתּוֹרֵם מֵהֶן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם אֶחָד מֵהֶן וּבָא הַשֵּׁנִי וְתָרַם תְּרוּמָה שְׁנִיָּה שֶׁהֲרֵי לֹא יָדַע שֶׁחָבְרוֹ תָּרַם. אִם הָיוּ מְמַחִין זֶה עַל זֶה תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְאִם לֹא הָיוּ מְמַחִין וְתָרַם הָרִאשׁוֹן כַּשִּׁעוּר (אֵין תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה לֹא תָּרַם הָרִאשׁוֹן כַּשִּׁעוּר) תְּרוּמַת שְׁנֵיהֶן תְּרוּמָה׃

ט הָאוֹמֵר לְשֻׁתָּפוֹ אוֹ לְבֶן בֵּיתוֹ אוֹ לְעַבְדּוֹ אוֹ לְשִׁפְחָתוֹ לִתְרֹם. וְהָלְכוּ לִתְרֹם וּבִטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְרֹמוּ. אִם לֹא שִׁנָּה הַשָּׁלִיחַ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם שִׁנָּה כְּגוֹן שֶׁאָמַר לוֹ תְּרֹם מִן הַצָּפוֹן וְתָרַם מִן הַדָּרוֹם הוֹאִיל וּבִטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ מִקֹּדֶם אֵינָהּ תְּרוּמָה׃

י אָרִיס שֶׁתָּרַם וּבָא בַּעַל הַבַּיִת וְעִכֵּב אִם עַד שֶׁלֹּא תָּרַם עִכֵּב אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאִם מִשֶּׁתָּרַם עִכֵּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְהָאַפּוֹטְרוֹפְּסִין תּוֹרְמִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים׃

יא הַגַּנָּב וְהַגַּזְלָן וְהָאַנָּס תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. וְאִם הָיוּ הַבְּעָלִים רוֹדְפִין אַחֲרֵיהֶן אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה׃

יב הַבֵּן וְהַשָּׁכִיר וְהָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה תּוֹרְמִין עַל מַה שֶּׁהֵן אוֹכְלִין. אֲבָל לֹא יִתְרְמוּ עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אָדָם תּוֹרֵם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. הַבֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל עִם אָבִיו וְהָאִשָּׁה בְּעִסָּתָהּ תּוֹרְמִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת׃

יג הַפּוֹעֲלִים אֵין לָהֶן רְשׁוּת לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִדַּעַת בַּעַל הַבַּיִת. חוּץ מִן הַדּוֹרְכִין בְּגַת שֶׁאִם יִרְצוּ לְטַמֵּא אֶת הַיַּיִן הֲרֵי הֵן מְטַמְּאִים מִיָּד. וּלְפִי שֶׁמְּסַר לָהֶן וְהֶאֱמִינָן עַל כֵּן הֲרֵי הֵן כִּשְׁלוּחִין וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה׃

יד פּוֹעֵל שֶׁאָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת כְּנֹס לִי גָּרְנִי וּתְרֹם וְתָרַם וְאַחַר כָּךְ כָּנַס תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה׃

טו הָעַכּוּ״ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשֶּׁלּוֹ דִּין תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ תְּרוּמָה לְפִי שֶׁאֵינָן חַיָּבִין. וּמִדִּבְרֵיהֶן גָּזְרוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִשּׁוּם בַּעֲלֵי כִּיסִין. שֶׁלֹּא יִהְיֶה זֶה הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיִתְלֶה אוֹתוֹ בְּעַכּוּ״ם כְּדֵי לְפָטְרוֹ. וּבוֹדְקִין אֶת הָעַכּוּ״ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה אִם אָמַר בְּדַעַת יִשְׂרָאֵל הִפְרַשְׁתִּיהָ תִּנָּתֵן לְכֹהֵן. וְאִם לָאו טְעוּנָה

גְּנִיזָה שֶׁמָּא בְּלִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל עַכּוּ״ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן וּמוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ וְאֵינָהּ תְּרוּמָה כְּלָל:

טז הַמִּתְכַּוֵּן לוֹמַר תְּרוּמָה וְאָמַר מַעֲשֵׂר. מַעֲשֵׂר וְאָמַר תְּרוּמָה. לֹא אָמַר כְּלוּם. עַד שֶׁיִּהְיֶה פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְלֹא הוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו כְּלוּם חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) ״וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן״ בְּמַחֲשָׁבָה בִּלְבַד תִּהְיֶה תְּרוּמָה:

יז הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה עַל תְּנַאי אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי חֲרֵי הִיא תְּרוּמָה. וְאִם לָאו אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְנִתַּם עֲלֵיהֶן חֲרֵי זֶה נִשְׁאָל לְחָכָם וּמַתִּיר לוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּתִּירִין לוֹ שְׁאָר נְדָרִים. וְתַחֲזֹר חֵלִין כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה עַד שֶׁיַּפְרִישׁ פַּעַם שְׁנִיָּה אוֹתָהּ שֶׁהִפְרִישׁ תְּחִלָּה אוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת:

יח הַתּוֹרֵם בּוֹר שֶׁל יַיִן וְאָמַר חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל מְנָת שֶׁתְּעֲלֶה שֶׁלֵּם [צָרִיךְ שֶׁתַּעֲלֶה שֶׁלֵּם] שֶׁלֵּם מִן הַשֶּׁבָר וּמִן הַשְּׁפִיכָה אֲבָל לֹא מִן הַטֻּמְאָה. וְאִם נִשְׁבְּרָה אֵינָהּ מְדַמַּעַת. הִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם שֶׁאִם תִּשָּׁבֵר שָׁם אוֹ תִּתְגַּלְגֵּל לֹא תַּגִּיעַ לַבּוֹר חֲרֵי זוֹ מְדַמַּעַת שֶׁכְּבָר נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי:

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁמֻּתָּר לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה נִתְקַיֵּם תְּנָאוֹ וַחֲרֵי הִיא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וַאֲף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁבְּרָה אוֹ שֶׁנִּשְׁפְּכָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁנִּטְמֵאת:

כ הָאוֹמֵר שֶׁלְּמַעְלָה תְּרוּמָה וְשֶׁלְּמַטָּה חֵלִין אוֹ שֶׁלְּמַעְלָה חֵלִין וְשֶׁלְּמַטָּה תְּרוּמָה דְּבָרָיו קַיָּמִין שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּדַעַת הַתּוֹרֵם:

כא הַתּוֹרֵם אֶת הַגֹּרֶן צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ שֶׁתְּהֵיֶה זוֹ תְּרוּמָה עַל הַכְּרִי וְעַל מַה שֶּׁבַּקּוּטְעִין וְעַל מַה שֶּׁבְּצָדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן. הַתּוֹרֵם אֶת הַיֵּקֶב צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לִתְרֹם עַל מַה שֶּׁבַּחֲרָצִנִּין וְעַל מַה שֶּׁבַּזַּגִּין. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר שֶׁל יַיִן צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לִתְרֹם עַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַשֹּׁפֶת. וְאִם לֹא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא תָּרַם סְתָם נִפְטָר הַכֹּל. שֶׁתְּנַאי בֵּית דִּין הוּא שֶׁהַתְּרוּמָה עַל הַכֹּל. הַתּוֹרֵם כַּלְכָּלָה שֶׁל תְּאֵנִים וְנִמְצְאוּ תְּאֵנִים בְּצַד הַכַּלְכָּלָה חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִפְּנֵי שֶׁבִּלְבּוֹ לִתְרֹם עַל הַכֹּל:

פרק ה

א אֵין תּוֹרְמִין אֶלָּא מִן הַיָּפָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ל) (במדבר יח לב) ״בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ״. וְאִם אֵין שָׁם כֹּהֵן תּוֹרֵם מִן הַמִּתְקַיֵּם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם יָפָה שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם. כֵּיצַד. תּוֹרֵם תְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן תּוֹרֵם גְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים. וְאִם רָגִיל לַעֲשׂוֹת תְּאֵנִים גְּרוֹגָרוֹת תּוֹרֵם מִן הַתְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּהֵן אֵין תּוֹרְמִין מִן הַגְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים אֲפִלּוּ לְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לַעֲשׂוֹת תְּאֵנִים גְּרוֹגָרוֹת:

ב תּוֹרְמִין בָּצָל שֶׁלֵּם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קָטָן. אֲבָל לֹא חֲצִי בָּצָל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא גָּדוֹל. בְּכָל מָקוֹם אֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) ״כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב״. וְאִם תָּרַם אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ג הַקִּשּׁוּת וְהַמְּלָפְפוֹן מִין אֶחָד. כָּל מִין חִטִּים אֶחָד. כָּל מִין תְּאֵנִים וּגְרוֹגָרוֹת וּדְבֵלָה אֶחָד. וְתוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה. וְכָל שֶׁהוּא כִּלְאַיִם בַּחֲבֵרוֹ לֹא יִתְרֹם מִזֶּה עַל זֶה אֲפִלּוּ מִן הַיָּפָה עַל הָרַע. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ חֲמִשִּׁים סְאָה חִטִּין וַחֲמִשִּׁים סְאָה שְׂעוֹרִים בְּבֵית אֶחָד וְהִפְרִישׁ עַל הַכֹּל שְׁנֵי סְאִין חִטִּין אֵינָן תְּרוּמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כִּלְאַיִם בַּחֲבֵרוֹ תּוֹרֵם מִן הַיָּפָה עַל הָרַע אֲבָל לֹא מִן הָרַע עַל הַיָּפָה. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה חוּץ מִן הַזּוֹנִין עַל הַחִטִּים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן אֹכֶל אָדָם:

ד אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) ״כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב״ מִן הַגָּמוּר עַל הַגָּמוּר. וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

ה מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגֹּרֶן מִשֶּׁיִּבְּרֹר. בָּרַר מִקְצָת תּוֹרְמִין מִן הַבָּרוּר עַל שֶׁאֵינוֹ בָּרוּר. הַמַּכְנִיס שִׁבֳּלִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתָן מְלִילוֹת חֲרֵי זֶה תּוֹרֵם מִן שִׁבֳּלִים:

ו מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגַּת מִשֶּׁיְּהַלְכוּ בָּהּ שְׁתֵּי וָעֶרֶב. מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַזֵּיתִים מִשֶּׁיִּטְעָנוּ:

ז אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה שֶׁנִּטְמָא מִקְצָתוֹ תּוֹרְמִין לְכַתְּחִלָּה מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ. וְלֹא הֶעְגּוּל בִּלְבַד שֶׁהוּא גּוּף אֶחָד אֶלָּא אֲפִלּוּ אֲגֻדָּה שֶׁל יָרָק אֲפִלּוּ עֲרֵמוֹת שֶׁל חִטִּים שֶׁנִּטְמְאָה מִקְצָתָהּ תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר שֶׁבָּהּ עַל הַטָּמֵא שֶׁבָּהּ. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵי עִגּוּלִים אוֹ שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת אוֹ שְׁתֵּי עֲרֵמוֹת אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה בְּצִדָּהּ לֹא יִתְרֹם מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא לְכַתְּחִלָּה. וְתוֹרְמִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא לְכַתְּחִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כט) ״אֶת מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ״ טֹל מִן הַמְקֻדָּשׁ שֶׁבּוֹ:

ח אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר וְאִם תָּרַם בְּשׁוֹגֵג תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. בְּמֵזִיד לֹא תִקֵּן אֶת הַשְּׁיָרִים וְזֶה שֶׁהֵרִים תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא יָדַע בַּטֻּמְאָה. אֲבָל אִם יָדַע וְשָׁגַג שֶׁמַּתָּר לִתְרֹם מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר הֲרֵי הוּא כְּמֵזִיד. וְכֵן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר׃

ט אֵין תּוֹרְמִין מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתָּלוּשׁ וְלֹא מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין וְאָמַר פֵּרוֹת אֵלּוּ יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת אֵלּוּ הַמְחֻבָּרִים אֲפִלּוּ (אָמַר) לִכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ. אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי עֲרוּגוֹת וְאָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחֻבָּרִים. אוֹ שֶׁאָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחֻבָּרִים יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין לֹא אָמַר כְּלוּם. אֲבָל אִם אָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ לִכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ וְנִתְלְשׁוּ הוֹאִיל וּבְיָדוֹ לִתְלֹשָׁן אֵינוֹ מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה וְלִכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ שְׁנֵיהֶם דְּבָרָיו קַיָּמִין. וְהוּא שֶׁיַּבִּיאוּ שְׁתֵּיהֶן שְׁלִישׁ בְּעֵת שֶׁאָמַר׃

י אֵין תּוֹרְמִין מִן הַלַּח עַל הַיָּבֵשׁ וְלֹא מִן הַיָּבֵשׁ עַל הַלַּח. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. כֵּיצַד. לִקֵּט יָרָק הַיּוֹם וְלִקֵּט מִמֶּנּוּ לְמָחָר אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה אֶלָּא אִם כֵּן דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי יָמִים. וְכֵן יָרָק שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּגוֹן הַמְלָפְפוֹנוֹת כָּל שֶׁלִּקֵּט בִּשְׁלֹשֶׁת יָמִים מִצְטָרֵף וְתוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה. יָרָק שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד בִּלְבַד וְלִקֵּט בְּשַׁחֲרִית וְלִקֵּט בָּעֶרֶב תּוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה׃

יא אֵין תּוֹרְמִין מִפֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ עַל פֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה. וְלֹא מִפֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה עַל פֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "שָׁנָה שָׁנָה". לִקֵּט יָרָק עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ וְחָזַר וְלִקֵּט אַחַר שֶׁבָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה שֶׁזֶּה חָדָשׁ וְזֶה יָשָׁן. וְכֵן אִם לִקֵּט אֶתְרוֹג בְּעֶרֶב ט״ו בִּשְׁבָט עַד שֶׁלֹּא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וְחָזַר וְלִקֵּט אַחַר מִשֶּׁבָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֶחָד בְּתִשְׁרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשְׂרוֹת תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת וְיָרָקוֹת. וְט״ו בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשְׂרוֹת הָאִילָן׃

יב אֵין תּוֹרְמִין פֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ. וְלֹא מִפֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. [וְלֹא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת סוּרְיָא. וְלֹא מִפֵּרוֹת סוּרְיָא עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ]. וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁאֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה כְּגוֹן לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה. אוֹ פֵּרוֹת שֶׁנִּתְרְמָה תְּרוּמָתָן עַל פֵּרוֹת שֶׁחַיָּבִין בִּתְרוּמָה. וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁחַיָּבִין בִּתְרוּמָה עַל פֵּרוֹת הַפָּטוּרִין. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה׃

יג הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אוֹ מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ עַל פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה׃

יד אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב מִן הַתּוֹרָה עַל דָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב מִדִּבְרֵיהֶן וְלֹא מִן הַמְחֻיָּב מִדִּבְרֵיהֶן עַל הַחַיָּב מִן הַתּוֹרָה. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם׃

טו עָצִיץ נָקוּב הֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ. וְכַמָּה יְהֵא בַּנֶּקֶב כְּדֵי שֹׁרֶשׁ קָטָן וְהוּא פָּחוֹת מִכְּזַיִת. זֶרַע תְּבוּאָה בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב וְהֻבִיאָה שְׁלִישׁ וַאֲחַר כָּךְ נִקַּבוֹ וְנִגְמְרָה הַתְּבוּאָה וְהוּא נָקוּב הֲרֵי הוּא כַּצּוֹמֵחַ בְּשֶׁאֵינוֹ נָקוּב עַד שֶׁיְּקֻבְּנוּ קֹדֶם שֶׁיָּבִיא שְׁלִישׁ׃

טז הַתּוֹרֵם מִפֵּרוֹת הַגְּדֵלִין בְּאֶרֶץ עַל הַגְּדֵלִין בְּעָצִיץ נָקוּב אוֹ מִפֵּרוֹת עָצִיץ נָקוּב עַל הַגְּדֵלִין בָּאָרֶץ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם מִשֶּׁאֵינוֹ נָקוּב עַל הַנָּקוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם. תָּרַם מִן הַנָּקוּב עַל שֶׁאֵינוֹ נָקוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְלֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר׃

יז הַתּוֹרֵם מִן הַדְּמַאי עַל הַדְּמַאי וּמִן הַדְּמַאי עַל הַוַּדַּאי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. תָּרַם מִן הַוַּדַּאי עַל הַדְּמַאי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְלֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת׃

יח אֵין תּוֹרְמִין שְׁבָלִים עַל הַחִטִּים. וְזֵיתִים עַל שֶׁמֶן. וַעֲנָבִים עַל יַיִן. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְרִיחַ הַכֹּהֵן לְדָרוֹךְ וְלִכְתֹּשׁ. אֲבָל תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁין וְיַיִן עַל עֲנָבִים לַעֲשׂוֹתָן צְמוּקִין. לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְתוֹרֵם מִשְּׁנֵי מִינִין שֶׁאֵינָן כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע. וְכֵן תּוֹרְמִין מִזֵּיתֵי שֶׁמֶן עַל זֵיתֵי כֶּבֶשׁ. אֲבָל לֹא מִזֵּיתֵי כֶּבֶשׁ עַל זֵיתֵי שֶׁמֶן. מִיַּיִן שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל עַל הַמְבֻשָּׁל. אֲבָל לֹא מִן הַמְבֻשָּׁל עַל שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל. מִן הַצָּלוּל עַל שֶׁאֵינוֹ צָלוּל. אֲבָל לֹא מִשֶּׁאֵינוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל. מִתְאֲנִים עַל גְּרוֹגָרוֹת בְּמִנְיָן. מִגְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֲנִים בְּמִדָּה. אֲבָל לֹא תְּאֵנִים עַל גְּרוֹגָרוֹת בְּמִדָּה. וְלֹא גְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֲנִים בְּמִנְיָן. כְּדֵי שֶׁיִּתְרֹם לְעוֹלָם בְּעֵין יָפָה. וְתוֹרְמִין חִטִּים עַל הַפַּת. אֲבָל לֹא מִן הַפַּת עַל הַחִטִּים לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וּבְכָל אֵלּוּ אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה׃

יט אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁין. וְלֹא יַיִן עַל הָעֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת שֶׁזֶּה דּוֹמֶה לְתוֹרֵם מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם מִן הַזֵּיתִים וְהָעֲנָבִים בִּפְנֵי עַצְמָן. הָרִאשׁוֹנָה מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְהָאוֹכְלָהּ חַיָּב עָלֶיהָ כִּשְׁאָר תְּרוּמוֹת גְּמוּרוֹת אֲבָל לֹא מִן הַשְּׁנִיָּה׃

כ מִי שֶׁתָּרַם שֶׁמֶן עַל זֵיתִים שֶׁדַּעְתּוֹ לְאָכְלָן. אוֹ זֵיתִים עַל זֵיתִים וְדַעְתּוֹ עַל הַכֹּל לַאֲכִילָה. אוֹ שֶׁתָּרַם יַיִן עַל עֲנָבִים שֶׁהֵם לַאֲכִילָה. אוֹ עֲנָבִים עַל עֲנָבִים וְהַכֹּל לַאֲכִילָה. וְנִמְלַךְ לְדָרְכָן וְדָרַךְ הַזֵּיתִים וְהָעֲנָבִים שֶׁכְּבָר תָּרַם עֲלֵיהֶם. אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִתְרֹם׃

כא אֵין תּוֹרְמִין חֹמֶץ עַל יַיִן. אֲבָל תּוֹרְמִין יַיִן עַל חֹמֶץ. שֶׁהַיַּיִן וְהַחֹמֶץ מִין אֶחָד הֵן. (הָיָה בְּלִבּוֹ לִתְרֹם מִן הַיַּיִן עַל הַחֹמֶץ וְנִמְצָא בְּיָדוֹ חֹמֶץ אֵינָהּ תְּרוּמָה). הָיָה בְּלִבּוֹ לִתְרֹם חֹמֶץ עַל חֹמֶץ וְנִמְצָא הַחֹמֶץ שֶׁתָּרַם יַיִן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

כב הַתּוֹרֵם חָבִית שֶׁל יַיִן עַל הַיַּיִן וְנִמְצָא חֹמֶץ אִם יוֹדֵעַ שֶׁהָיְתָה חֹמֶץ עַד שֶׁלֹּא תֵּרָמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְאִם אַחַר שֶׁתֵּרָמָה הֶחְמִיצָה חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. וְאִם סָפֵק תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם. וְכֵן הַתּוֹרֵם קִשּׁוּת וְנִמְצֵאת מָרָה אֲבָטִיחַ וְנִמְצָא סָרוּחַ אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ נְקוּרִין. תָּרַם חָבִית שֶׁל יַיִן וְנִמְצֵאת מְגֻלָּה שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹתָהּ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם שְׁנִיָּה. וְאֵין אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְהָאוֹכֵל אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן אֵינוֹ חַיָּב חֹמֶשׁ:

כג כֵּיצַד. נָפְלָה אַחַת מֵהֶן עַל הַחֻלִּין אֵינָהּ מְדַמַּעַת. נָפְלָה שְׁנִיָּה לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעְתָּהּ. נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אֶחָד מְדַמְּעוֹת בַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. וְכֵן אִם אָכַל זָר שְׁתֵּיהֶן מְשַׁלֵּם בַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן וְחֻמְשָׁהּ. וְכֵיצַד הוּא עוֹשֶׂה בִּשְׁתֵּיהֶן נוֹתְנָן לְכֹהֵן אֶחָד וְנוֹטֵל מִן הַכֹּהֵן דְּמֵי הַגְּדוֹלָה:

כד הַבּוֹדֵק אֶת הֶחָבִית וְהִנִּיחָהּ לְהַפְרִישָׁהּ תְּרוּמָה עַל אֲחֵרִים עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה כֻּלָּהּ תְּרוּמָה וְיִתְּנֶנָּה לַכֹּהֵן. וּלְאַחַר זְמַן בְּדָקָהּ וּמְצָאָהּ חֹמֶץ. מֵעֵת שֶׁבְּדָקָהּ תְּחִלָּה עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וַדַּאי יַיִן וְכָל יַיִן שֶׁחָשַׁב אוֹתָן הַיָּמִים שֶׁהִתְרוּמָה שָׁלוּ בְּחָבִית זוֹ חֲרֵי הוּא מְתֻקָּן. מִכָּאן וְאֵילָךְ סָפֵק וְצָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה שְׁנִיָּה:

כה בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים צָרִיךְ לִבְדֹּק אֶת הַיַּיִן שֶׁהִנִּיחוֹ לִפְרֹשׁ עָלָיו שָׁמֶא הֶחְמִיץ. וְאֵלּוּ הֵן. בְּקֻדִּים שֶׁל מוֹצָאֵי הֶחָג. וּבְהוֹצָאַת הַסְּמָדַר. וּבְשָׁעַת כְּנִיסַת מַיִם לַבֹּסֶר. וְיַיִן מִגִּתּוֹ מַפְרִישִׁין עָלָיו בְּחֻזְקַת שֶׁהוּא יַיִן [עַד] אַרְבָּעִים יוֹם:

כו הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לְהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ תְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף אִם הִפְרִישׁ חֲרֵי הֵן בְּחֻזְקַת קַיָּמִין. מְצָאָן שֶׁאָבְדוּ חֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְכָל מַה שֶּׁתַּקָּן שָׁמָא לֹא הִפְרִישׁ עֲלֵיהֶן אֶלָּא אַחַר שֶׁאָבְדוּ לְפִיכָךְ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה שְׁנִיָּה:

פרק ו

א תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר נֶאֱכָלֶת לְכֹהֲנִים בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת הֵם וַעֲבָדֵיהֶם הַכְּנַעֲנִים וּבְהֶמְתָּן. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) "וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ" וְגוֹ'. עֶבֶד כֹּהֵן שֶׁבָּרַח וְאִשֶּׁת כֹּהֵן שֶׁמָּרְדָה חֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין:

ב תְּרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה אֵין אוֹכֵל אוֹתָהּ אֶלָּא כֹּהֵן מְיֻחָס. אֲבָל כֹּהֲנֵי חֻזְקָה אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶן בִּלְבַד. וּתְרוּמָה טְהוֹרָה בֵּין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בֵּין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בֵּין שֶׁל תּוֹרָה בֵּין שֶׁל דִּבְרֵיהֶן אֵינָהּ נִתֶּנֶת אֶלָּא לְכֹהֵן תַּלְמִיד חָכָם. מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה טְמֵאָה. וְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּחֻזְקַת טֻמְאָה לְפִיכָךְ נוֹתְנִין תְּרוּמָה טְמֵאָה לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

ג יִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אֲפִלּוּ קְטַנָּה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד תֹּאכַל בִּתְרוּמָה וְחֶזֶה וְשׁוֹק. וְדִין תּוֹרָה שֶׁתֹּאכַל מִשְּׁנִתְאָרְסָה שֶׁהֲרֵי הִיא קִנְיָנוֹ. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים שֶׁתֹּאכַל עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה גְּזֵרָה שֶׁמָּא תַּאֲכִיל תְּרוּמָה לְאָבִיהָ וּלְאַחֶיהָ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה בְּבֵית אָבִיהָ:

ד חֵרֶשֶׁת וְשׁוֹטָה שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה אֲפִלּוּ הִשִּׂיאָהּ אָבִיהָ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשָּׂא חֵרֵשׁ כֹּהֵן חֵרֶשֶׁת וַיַּאֲכִילָנָּה. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל חֵרֶשֶׁת בַּת יִשְׂרָאֵל כְּלָל:

ה הַזָּר אָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב י) "וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ" אֲפִלּוּ הָיָה תּוֹשַׁב כֹּהֵן אוֹ שְׂכִירוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב י) "תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ". תּוֹשָׁב זֶה שָׂכִיר עוֹלָם. שָׂכִיר זֶה שָׂכִיר שָׁנִים. וְעֶבֶד עִבְרִי חֲרֵי הוּא כְּתוֹשָׁב וְשָׂכִיר. וְכֹהֶנֶת אֵשֶׁת הַזָּר חֲרֵי הִיא כְּזָר שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל זָר בֵּין הוּא בֵּין אִשְׁתּוֹ:

ו זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בִּזְדוֹן. בֵּין שֶׁהָיָה טָמֵא בֵּין שֶׁהָיָה טָהוֹר בֵּין שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה בֵּין שֶׁאָכַל טְמֵאָה. חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ט) "וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ". וְלוֹקֶה עַל אֲכִילָתָהּ. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּמֵי מַה שֶּׁאָכַל שֶׁאֵינוֹ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם. וְאִם אָכַל בִּשְׁגָגָה מוֹסִיף חֹמֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְיָסַף חֲמִשִׁיתוֹ" וְגוֹ':

ז וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בִּתְרוּמַת הַקָּדָשִׁים לֹא תֹאכַל. שְׁנֵי עִנְיָנִים נִכְלְלוּ בְּלָאו זֶה. שֶׁאִם תִּבָּעֵל לְאָסוּר לָהּ וְתַעֲשֶׂה זוֹנָה אוֹ חֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי בִיאָה חֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמוֹת לְעוֹלָם כְּדִין כָּל חָלָל שֶׁהֶחְלָל כְּזָר לְכָל דָּבָר. וְאִם תִּנָּשֵׂא לְיִשְׂרְאֵל חֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בַּמּוּרָם מִן הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא חָזֶה וְשׁוֹק לְעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁגֵּרְשָׁהּ אוֹ מֵת:

ח אֲבָל הַתְּרוּמָה אוֹכֶלֶת אַחַר שֶׁגֵּרְשָׁהּ הַיִּשְׂרְאֵל אוֹ מֵת אִם לֹא הִנִּיחַ בֵּן מִמֶּנָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל":

ט מִפְּנֵי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ (ויקרא כב יג) "מִלֶּחֶם" וְלֹא כָּל לֶחֶם. חוֹזֶרֶת הִיא לִתְרוּמָה וְלֹא לְחָזֶה וְשׁוֹק:

י וְלֹא הַכֹּהֶנֶת בִּלְבַד אֶלָּא אֲפִלּוּ לְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּבְעֲלָה לְאָסוּר לָהּ הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית זוֹנָה אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה לְעוֹלָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן:

יא לְפִיכָךְ הַשְּׁבוּיָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֲנִי. וְכָל שְׁבוּיָה שֶׁנִּאֱמֶנֶת לוֹמַר טְהוֹרָה אֲנִי אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵד כְּדֵי שֶׁתְּהֵיֶה מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. וְהַנִּרְבַּעַת לִבְהֵמָה לֹא נִפְסְלָה מִן הַכְּהֻנָּה וְאוֹכֶלֶת:

יב יִשְׂרְאֵלִית שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה וַאֲפִלּוּ טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס וַאֲפִלּוּ זֶרַע הַזֶּרַע עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְזֶרַע אֵין לָהּ":

יג כֻּשִּׁית שֶׁזֶּרַע יִשְׂרָאֵל מִכֹּהֶנֶת פּוֹסֵל אוֹתָהּ כָּךְ זֶרַע כֹּהֵן מִיִּשְׂרְאֵלִית מַאֲכִיל אוֹתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא זֶרַע פָּסוּל. כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אוֹ כֹּהֶנֶת לְיִשְׂרָאֵל וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בַּת וּבָא עַל הַבַּת מִי שֶׁהוּא עֶרְוָה עָלֶיהָ אוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת לְמַמְזֵר וּמֶתָה הַבַּת וַהֲרֵי הַמַּמְזֵר קַיָּם. הָיְתָה אֵם אִמּוֹ בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל לֹא תֹּאכַל:

יד הָא לָמַדְתָּ שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל זַרְעָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע פָּסוּל וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ יִשְׂרְאֵל. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאִם הָיְתָה לָהּ בַּת מִכֹּהֵן אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּת נְשׂוּאָה לְיִשְׂרְאֵל וַאֲפִלּוּ נִתְחַלְּלָה הֲרֵי אִמָּהּ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל הַבַּת הַפְּסוּלָה:

טו כֵּיוֹצֵא בּוֹ הַכֹּהֶנֶת שֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי זַרְעָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע כֹּהֲנִים. כֵּיצַד. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בַּת וְהָלְכָה הַבַּת וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בֵּן. הֲרֵי זֶה רָאוּי לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל מַאֲכִיל אֶת אִמּוֹ וּפוֹסֵל אֶת אֵם אִמּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁמֵּתָה אִמּוֹ וְזֹאת אוֹמֶרֶת לֹא כְּבָר בִּתִּי כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא פּוֹסְלַנִי מִן הַתְּרוּמָה:

טז הָעֶבֶד אֵינוֹ פּוֹסֵל מִשּׁוּם זֶרַע וְאֵינוֹ מַאֲכִיל. כֵּיצַד. כֹּהֶנֶת שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל אוֹ יִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בֵּן וְהָלַךְ הַבֵּן וְנִכְבַּשׁ עַל הַשִּׁפְחָה וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ עֶבֶד וּמֵת הַבֵּן וַהֲרֵי הָעֶבֶד קַיָּם. הָיְתָה אֵם אָבִיו שֶׁל עֶבֶד זֶה בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. הָיְתָה בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל תֹּאכַל שֶׁאֵין זֶה זֶרַע שֶׁהָעֲבָדִים אֵין לָהֶם יִחוּס:

יז בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וּמֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת הַיִּשְׂרְאֵל וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל. מֵת בְּנָהּ מִיִּשְׂרְאֵל אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ הָרִאשׁוֹן:

יח בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת בְּנָהּ מִכֹּהֵן אֲסוּרָה לֶאֱכֹל מִפְּנֵי בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל. מֵת בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל חוֹזֶרֶת לְבֵית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לֹא בְּחָזֶה וְשׁוֹק:

יט בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה וְיֵשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. מֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי בְּנָהּ הָאַחֲרוֹן שֶׁהֲרֵי הוּא מַאֲכִילָהּ כְּמוֹ שֶׁהֶאֱכִילָהּ אָבִיו:

פרק ז

א כֹּהֵן טָמֵא אָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ד) "אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל". אִי זֶהוּ קֹדֶשׁ שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ כָּל זֶרַע אַהֲרֹן זְכָרִים וּנְקֵבוֹת חֲלָלִים אוֹמֵר זוֹ תְּרוּמָה. אֶלָּא שֶׁכָּל טָמֵא הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְהוֹרָה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם. וּלְפִיכָךְ לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ט) "וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא". וְטָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּלָאוֹ אֵינוֹ לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ קֹדֶשׁ:

ב אֵין הַטְּמֵאִים אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשָׁן וְיֵצְאוּ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִיִּים, וְזֶה הָעֵת כְּמוֹ שְׁלֹשׁ שָׁעָה אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ז) "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר" עַד שֶׁיִּטְהַר הָרָקִיעַ מִן הָאוֹר (ויקרא כב ז) "וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים":

ג כֹּהֵן טָהוֹר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אֵינוֹ לוֹקֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בַּעֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ז) "וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים" מִדָּבָר שֶׁהוּא בִּקְדֻשָּׁתוֹ הוּא שֶׁיֹּאכַל כְּשֶׁיִּטְהַר אֲבָל דָּבָר טָמֵא לֹא יֹאכַל אַף עַל פִּי שֶׁיִּטְהַר וְלָאו הַבָּא מִכְּלָל עֲשֵׂה עֲשֵׂה הוּא:

ד מִי שֶׁהָיָה אוֹכֵל בִּתְרוּמָה וְהִרְגִּישׁ שֶׁנִּזְדַּעְזְעוּ אֵיבָרָיו לְהוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע אוֹחֵז בָּאֲמָה וּבוֹלֵעַ אֶת הַתְּרוּמָה:

ה הַחֵרֵשׁ וְהַשׁוֹטֶה מַטְבִּילִין אוֹתָן וּמַאֲכִילִין אוֹתָן תְּרוּמָה אַחַר שֶׁהֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן. וּמְשַׁמְּרִין אוֹתָן שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ אַחַר הַטְּבִילָה שֶׁאִם יִישְׁנוּ טְמֵאִים. אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהֶם כִּיס שֶׁל נְחשֶׁת שֶׁמָּא יִרְאוּ קֶרִי:

ו רוֹכְבֵי גְּמַלִּים אֲסוּרִין לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ וְיַעֲרִיב שִׁמְשָׁן שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת טְמֵאָה מִפְּנֵי הַחֲמוּם שֶׁהָרְכִיבָה עַל עוֹר הַגָּמָל מוֹצִיא טִפָּה שֶׁל שִׁכְבַת זֶרַע:

ז הַמְשַׁמֶּשֶׁת מִטָּתָהּ אִם לֹא נִתְהַפְּכָה בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ טוֹבָלֶת וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לָעֶרֶב. וְאִם נִתְהַפְּכָה בְּשָׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה כָּל שִׁלְשָׁה יָמִים שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהּ שֶׁלֹּא תִּפָּלֵט וְתִהְיֶה טְמֵאָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹמוֹ:

ח תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ הוֹאִיל וְעִקָּרָהּ מִדִּבְרֵיהֶן אֵינָהּ אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה אֶלָּא לְכֹהֵן שֶׁטְּמְאָה יוֹצְאָה עָלָיו מִגּוּפוֹ. וְהֵן בַּעֲלֵי קְרִיִּין וְזָבִין וְזָבוֹת וְנִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת. וְכֻלָּן שֶׁטָּבְלוּ מֵתָּרִין לַאֲכִילָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן. אֲבָל טְמֵאֵי מַגַּע טֻמְאוֹת בֵּין שֶׁנִּגַּע בְּמֵת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָנוּ הַיּוֹם לְטַהֵר מִמֶּנּוּ בֵּין שֶׁנִּגַּע בְּשֶׁרֶץ אֵינוֹ צָרִיךְ לְטָבל לִתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ:

ט לְפִיכָךְ כֹּהֵן קָטָן שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה קֶרִי וּקְטַנָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאֲתָה דַּם נִדָּה אוֹכְלִין אוֹתָהּ תָּמִיד בְּלֹא בְּדִיקָה שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁלֹּא יָצְאָה טֻמְאָה עֲדַיִן עֲלֵיהֶם. וְהַמְצֹרָע הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁטְּמְאָה יוֹצְאָה עָלָיו מִגּוּפוֹ וְהוּא שֶׁיִּטְמְאֵנוּ הַכֹּהֵן מְיֻחָס אֲבָל קֹדֶם שֶׁיִּטַּמְּאֵנוּ הַכֹּהֵן טָהוֹר הוּא:

י כֹּהֵן עָרֵל אָסוּר לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִדִּין תּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (ויקרא כב י) ״תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר״ בִּתְרוּמָה וְנֶאֱמַר תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר בְּפֶסַח. מָה תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר הָאָמוּר בְּפֶסַח עָרֵל אָסוּר בּוֹ אַף תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר הָאָמוּר בִּתְרוּמָה עָרֵל אָסוּר בּוֹ. וְאִם אָכַל לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה. מָשׁוּךְ מֻתָּר לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה כְּעָרֵל וּמְדַבְּרֵי סוֹפְרִים שֶׁיָּמוּל פַּעַם שְׁנִיָּה עַד שֶׁיֵּרָאֶה מָהוּל:

יא הַנּוֹלָד מָהוּל אוֹכֵל בִּתְרוּמָה. וְהַטֻּמְטוּם אֵינוֹ אוֹכֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא סְפֵק עָרֵל. וְאַנְדְּרוֹגִינוּס מָל וְאוֹכֵל:

יב הֶעָרֵל וְכָל הַטְּמֵאִין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן אֲסוּרִין לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה נְשֵׁיהֶן וַעֲבָדֵיהֶן אוֹכְלִין:

יג פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה הֵם וַעֲבָדֵיהֶן אוֹכְלִין. וּנְשֵׁיהֶן לֹא יֹאכְלוּ. וְאִם לֹא יָדַע אֶת אִשְׁתּוֹ מִשֶּׁנַּעֲשָׂה פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה הֲרֵי אֵלּוּ יֹאכְלוּ. וְכֵן אִם נָשָׂא בַּת גֵּרִים הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת:

יד פְּצוּעַ דַּכָּא כֹּהֵן שֶׁקִּדֵּשׁ בַּת כֹּהֵן אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. סָרִיס חַמָּה הוּא וְאִשְׁתּוֹ וַעֲבָדָיו אוֹכְלִין. טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס עַבְדֵיהֶן אוֹכְלִין אֲבָל לֹא נְשׁוֹתֵיהֶן:

טו חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁקָּנוּ לָהֶן עֲבָדִים אֵינָן אוֹכְלִין. אֲבָל אִם קָנוּ לָהֶם בֵּית דִּין אוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אוֹ שֶׁנָּפְלוּ לָהֶן בִּירֻשָּׁה הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין:

טז אַנְדְּרוֹגִינוּס שֶׁנִּבְעַל לְפָסוּל מִן הַתְּרוּמָה בֵּין דֶּרֶךְ זְכִרוּתוֹ בֵּין דֶּרֶךְ נְקֵבוּתוֹ נִפְסַל מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה כְּנָשִׁים. וְאֵין עֲבָדָיו אוֹכְלִין. וְכֵן אִם נִבְעַל לְאַנְדְּרוֹגִינוּס אַחֵר שֶׁהוּא פּוֹסֵל בְּבִיאָתוֹ לְאִשָּׁה נִפְסַל וְאֵינוֹ אוֹכֵל וְלֹא מַאֲכִיל עֲבָדָיו. וְהוּא שֶׁיִּבְעל אוֹתוֹ דֶּרֶךְ נְקֵבוּתוֹ. אֲבָל דֶּרֶךְ זְכִרוּתוֹ אֵין זָכָר פּוֹסֵל זָכָר מִן הַכְּהֻנָּה:

יז עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן כֹּהֵן אֵינוֹ מַאֲכִיל הֲרֵי זֶה הָעֶבֶד אָסוּר לֶאֱכֹל. וְכָל הַמַּאֲכִיל בִּתְרוּמָה מַאֲכִיל בֶּחָזֶה וְשׁוֹק:

יח בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְהִכְנִיסָהּ לוֹ בֵּין עַבְדֵי מְלוֹג בֵּין עַבְדֵי נִכְסֵי צֹאן בָּרָזֶל הֲרֵי אֵלּוּ יֹאכְלוּ. וְכֵן עַבְדֵי כֹּהֵן שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים וְעַבְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים יֹאכְלוּ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) ״כִּי יִקְנֵה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ״ אֲפִלּוּ קִנְיַן הַקִּנְיָן. וְקִנְיַן הָאוֹכֵל מַאֲכִיל (אֲחֵרִים) וְקִנְיַן שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל אֵינוֹ מַאֲכִיל:

יט בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל וְהִכְנִיסָהּ לוֹ בֵּין עַבְדֵי מְלוֹג בֵּין עַבְדֵי נִכְסֵי צֹאן בָּרָזֶל הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ:

כ אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט בֵּין כֹּהֶנֶת בֵּין יִשְׂרְאֵלִית וְכֵן שְׁאָר חַיָּבֵי לָאוִין וְהִכְנִיסָהּ לוֹ עַבְדֵי מְלוֹג וְעַבְדֵי צֹאן בָּרָזֶל. עַבְדֵי מְלוֹג לֹא יֹאכְלוּ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתָם. וְעַבְדֵי צֹאן בָּרָזֶל יֹאכְלוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵם שֶׁל בַּעַל. נָשָׂא שְׁנִיָּה הִיא אוֹכֶלֶת וְעַבְדֵי מְלוֹג שֶׁלָּהּ לֹא יֹאכְלוּ:

כא כֹּהֶנֶת אַלְמָנָה שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן גָּדוֹל אוֹ גְּרוּשָׁה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט הוֹאִיל וְהֵן מְשַׁמְּרוֹת לְבִיאָה פְּסוּלָה שֶׁל תּוֹרָה הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ. וְכֵן אִם נִכְנְסוּ לַחֻפָּה בְּלֹא אֵרוּסִין אֵינָן אוֹכְלוֹת שֶׁהַחֻפָּה פּוֹסֶלְתָּן מִלֶּאֱכֹל. נִתְאַלְמְנוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ מִן הָאֵרוּסִין חָזְרוּ לְהֶכְשֵׁרָן וְאוֹכְלוֹת. מִן הַנִּשּׂוּאִין לֹא יֹאכְלוּ שֶׁכְּבָר נִתְחַלְּלוּ:

כב כֹּהֶנֶת שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ כֹּהֵן וְנָפְלָה לִפְנֵי יְבָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חָלָל לֹא תֹּאכַל מִפְּנֵי זֶקֶת הֶחָלָל. וַאֲפִלּוּ עָשָׂה בָּהּ אֶחָד מִן הַכְּשֵׁרִים מַאֲמָר. שֶׁאֵין הַמַּאֲמָר קוֹנֶה בִּיבָמָה קִנְיַן גְּמוּר:

כג כֹּהֵן שֶׁנָּתַן גֵּט לִיבִמְתּוֹ הַכֹּהֶנֶת שֶׁהֲרֵי נֶאֱסְרָה עָלָיו וַעֲדַיִן זִקָּתוֹ עָלֶיהָ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְשַׁמֶּרֶת לְבִיאָה פְּסוּלָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶן. שֶׁאֵין הַגֵּט פּוֹסֵל הַיְבָמָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. וְכֵן כֹּהֶנֶת חֲלוּצָה אוֹ שְׁנִיָּה שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן אוֹכֶלֶת. כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁנָּשָׂא אַיְלוֹנִית הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה:

פרק ח

א הָעֶבֶר וְהַיָּבֶם וְהָאֲרוּסִין וְהַחֵרֵשׁ וּבֶן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד פּוֹסְלִין וְלֹא מַאֲכִילִין:

ב הָעֶבֶר כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְעֻבֶּרֶת מִכֹּהֵן לֹא תֹּאכַל בִּשְׁבִיל הָעֶבֶר. וּבַת כֹּהֵן הַמְעֻבֶּרֶת מִיִּשְׂרָאֵל אֲסוּרָה לֶאֱכֹל מִפְּנֵי הָעֶבֶר. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ" פָּרָט לִמְעֻבֶּרֶת:

ג בַּת כֹּהֵן שֶׁבָּא עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְעַבְּרָה אֶלָּא טוֹבֶלֶת וְאוֹכֶלֶת לָעֶרֶב. הָיְתָה נְשׂוּאָה לְיִשְׂרָאֵל וּמֵת בַּעְלָהּ טוֹבֶלֶת וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לָעֶרֶב עַד אַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם הֵכִּיר עֻבָּרָהּ חֲרֵי זוֹ מְקֻלְקֶלֶת לְמַפְרֵעַ עַד אַרְבָּעִים יוֹם. שֶׁכָּל הָאַרְבָּעִים יוֹם אֵינוֹ עֻבָּר אֶלָּא מַיִם בָּעוֹלָם הוּא חָשׁוּב:

ד בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וּמֵת וְהִנִּיחָהּ מְעֻבֶּרֶת לֹא יֹאכְלוּ עֻבָּרֶיהָ בִּתְרוּמָה בִּשְׁבִיל הָעֻבָּר. שֶׁהַיְלוּד הוּא שֶׁמַּאֲכִיל שֶׁאֵינוֹ יָלוּד אֵינוֹ מַאֲכִיל. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הָעֻבָּר חָלָל אֵינוֹ פּוֹסֵל הָעֻבָּדִים אֶלָּא אוֹכְלִין בִּגְלַל אֶחָיו הַכְּשֵׁרִים עַד שֶׁיִּוָּלֵד זֶה הֶחָלָל וְיֵאָסְרוּ הָעֻבָּדִים מִלֶּאֱכֹל:

ה הַיָּבָם כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרָאֵל הַזְּקוּקָה לְיָבָם כֹּהֵן לֹא תֹּאכַל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) "וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ" וְזֶה עֲדַיִן לֹא קָנָאָהּ. וּבַת כֹּהֵן הַזְּקוּקָה לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּרָה מִפְּנֵי יְבָמָהּ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ" פָּרָט לְשׁוֹמֶרֶת יָבָם:

ו יָבָם כֹּהֵן שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ בְּאֹנֶס אוֹ בִּשְׁגָגָה אוֹ שֶׁהֶעֱרָה בָּהּ וְלֹא גָּמַר אַף עַל פִּי שֶׁקִּנָּאָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת יִבּוּם אֵינוֹ מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּבְעֹל בְּעִילָה גְּמוּרָה בְּרָצוֹן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁנִּתְאַלְמְנָה מִן הָאֵרוּסִין. אֲבָל מִן הַנִּשּׂוּאִין הוֹאִיל וְהָיְתָה אוֹכֶלֶת תֹּאכַל בְּבִיאָה זוֹ:

ז הָאֵרוּסִין כֵּיצַד. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּתְאָרְסָה לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּרָה לֶאֱכֹל שֶׁחֲרֵי יֵשׁ לוֹ בָּהּ קִנְיָן. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן לֹא תֹּאכַל עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה שֶׁמָּא תַּאֲכִיל לִבְנֵי בֵּית אָבִיהָ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְכֹהֶנֶת חֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה כָּל הַשְּׁלֹשִׁים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְאָרְסָה. וְאִם אָמַר לָהּ חֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל מִיָּד וְכֵן שְׁאָר הַתְּנָאִים כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הַחֵרֵשׁ כֵּיצַד. כֹּהֶנֶת שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל חֵרֵשׁ לֹא תֹּאכַל שֶׁחֲרֵי קוֹנָה בְּתַקָּנַת חֲכָמִים שֶׁתִּקְנוּ לוֹ נְשׂוּאִין. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן חֵרֵשׁ לֹא תֹּאכַל שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה מִן הַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ בֶּן דַּעַת:

י נִתְאָרְסָה לְכֹהֵן פִּקֵּחַ וְלֹא הִכְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. מֵת וְנָפְלָה לִפְנֵי יָבָם חֵרֵשׁ וְיִבְּמָהּ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. אֲבָל אִם נָשָׂאָהּ כְּשֶׁהוּא פִּקֵּחַ וְנִתְחָרֵשׁ חֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת. מֵת וְנָפְלָה לִפְנֵי יָבָם חֵרֵשׁ וְיִבְּמָהּ חֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת הוֹאִיל וְהָיְתָה אוֹכֶלֶת בַּתְּחִלָּה. וְאֵשֶׁת חֵרֵשׁ שֶׁיָּלְדָה מִמֶּנּוּ חֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ:

יא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד כֵּיצַד. מִי שֶׁנִּבְעֲלָה לְאָסוּר לָהּ וְהוּא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד הוֹאִיל וּבִיאָתוֹ בִּיאָה נִפְסְלָה מִן הַכְּהֻנָּה וַאֲסוּרָה מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֵׂית זוֹנָה אוֹ חֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲפִלּוּ הָיָה שָׁחוּף. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד אַף עַל פִּי שֶׁבִּיאָתוֹ בִּיאָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל הַקֶּטָן לְפִי שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה עַד שֶׁיַּגְדִּיל. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד סָפֵק שֶׁאֵינוֹ. נִשֵּׂאת לְבֶן שֹׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד סָפֵק שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת סָפֵק שֶׁלֹּא הֵבִיא. חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל:

יב כָּל אֵלּוּ כְּשֵׁם שֶׁאֵין מַאֲכִילִין בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה כָּךְ אֵין מַאֲכִילִין בִּתְרוּמָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַאֲכִילוּ בְּשֶׁל תּוֹרָה:

יג וְאֵלּוּ לֹא פּוֹסְלִין וְלֹא מַאֲכִילִין. הָאוֹנֵס. וְהַמְפֻתֶּה. וְהַשּׁוֹטֶה שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה. אֲבָל אִם כֵּן הָיְתָה אֲסוּרָה לָהֶן שֶׁהֵן פּוֹסְלִין אוֹתָהּ בְּבִיאָתָם מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֵׂית זוֹנָה וַחֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יד מִי שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן שׁוֹטֶה אוֹ שֶׁאָנַס אוֹתָהּ אוֹ שֶׁפִּתָּה אוֹתָהּ כֹּהֵן וְיָלְדָה אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַדָּבָר סָפֵק הוֹאִיל וּבְלֹא קִדּוּשִׁין הִיא שֶׁמָּא מֵאַחֵר נִתְעַבְּרָה חֲרֵי הַוָּלָד בְּחֶזְקַת זֶה שֶׁבָּא עָלֶיהָ. וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא עָלֶיהָ קוֹל עִם אַחֵר אֶלָּא הַכֹּל מְרַגְּלִין אַחֲרֶיהָ בְּזֶה הַכֹּהֵן. וְכֵן כֹּהֶנֶת שֶׁבָּא עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל שׁוֹטֶה אוֹ שֶׁאָנְסָהּ אוֹ פִּתָּה אוֹתָהּ וְנִתְעַבְּרָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי הָעֻבָּר. נִתְחַתֵּךְ הָעֻבָּר חֲרֵי זוֹ תֹּאכַל:

טו אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁבָּאוּ עָלֶיהָ עֵדֵי קִנּוּי וְעֵדֵי סְתִירָה חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁתִּשְׁתָּה מֵי הַמָּרִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא סָפֵק זוֹנָה. מֵת בַּעְלָהּ קֹדֶם שֶׁיִּשְׁקֶנָּה. אוֹ שֶׁהָיְתָה מִן הַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה. חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה לְעוֹלָם. וְכָל אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה:

טז קְטַנָּה בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיהָ בֵּין בִּפְנֵי אָבִיהָ בֵּין שֶׁלֹּא בִּפְנָיו אַף עַל פִּי שֶׁקִּדְּשָׁהּ אָבִיהָ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. שֶׁאִם מִחָה תִּעָשֶׂה זָרָה לְמַפְרֵעַ. וְזֶה שֶׁרוֹאֶה וְשׁוֹתֵק כּוֹעֵס הוּא לְפִי שֶׁנִּשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ:

פרק ט

א הָאִשָּׁה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ אוֹ לְיַד שְׁלוּחָהּ שֶׁעָשְׂתָה לְקַבָּלָה. וְכָל שֶׁהִיא סְפֵק גְּרוּשָׁה הֲרֵי זוֹ לֹא תֹּאכַל. הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד. וְאִם אָמְרָה קַבֵּל לִי גִּטִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אֵינָהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ שָׁלִיחַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם. שָׁלְחָה שָׁלִיחַ לְהָבִיא לָהּ גִּטָּהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ שָׁעָה אַחַת קֹדֶם לְמִיתָתִי אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד:

ב עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ כַּרְקוֹם וּסְפִינָה הַמִּטָּרֶפֶת בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לְדוֹן הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֶזְקַת קַיָּמִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מְפֻרָּשׁ וְיוֹצֵא בְּשַׁיָּרָא. אֲבָל עִיר שֶׁכְּבָשׁוּהָ כַּרְקוֹם וּסְפִינָה שֶׁאָבְדָה בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לֵהָרֵג מִבָּתֵּי דִינֵי עַכּוּ״ם וּמִי שֶׁגְּרָרַתּוּ חַיָּה אוֹ נָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת אוֹ שְׁטָפוֹ נָהָר נוֹתְנִין לוֹ חֲמֵרֵי מֵתִים וְחֲמֵרֵי חַיִּים. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ נְשׁוֹתֵיהֶן בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל אוֹ בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ. אֲבָל מִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּין וְהִנִּיחוּהוּ בְּבֵית הַסְּקִילָה לֵהָרֵג הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת מֵת וְלֹא תֹּאכַל אִשְׁתּוֹ:

ג הִנִּיחָה בַּעְלָהּ גּוֹסֵס בִּמְדִינָה אַחֶרֶת בֵּין שֶׁהָיְתָה כֹּהֶנֶת אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל אוֹ יִשְׂרְאֵלִית אֵשֶׁת כֹּהֵן לֹא תֹּאכַל שֶׁרֹב גּוֹסְסִין לְמִיתָה. אֶחָד אוֹמֵר מֵת וְאֶחָד אוֹמֵר לֹא מֵת הֲרֵי זוֹ לֹא תֹּאכַל:

ד אָמְרָה לָהּ צָרָתָהּ אוֹ אַחַת מֵהֶחָמֵשׁ נָשִׁים שֶׁאֵינָן נֶאֱמָנוֹת לְהָעִידָהּ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ הוֹאִיל וְאֵינָהּ נִשֵּׂאת עַל פִּיהֶן הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה בְּחֶזְקַת שֶׁבַּעְלָהּ קַיָּם. עַד שֶׁיָּעִיד לָהּ מִי שֶׁהוּא נֶאֱמָן לְהַשִּׂיאָהּ עַל פִּיו:

ה הַמְשַׁחְרֵר אֶת עַבְדּוֹ מִשֶּׁיְּזַכֶּה לוֹ בְּגֵט שִׁחְרוּר פָּסְלוֹ מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה. וְכָל עֶבֶד שֶׁיָּצָא לְחֵרוּת וַעֲדַיִן הוּא מְעֻכָּב גֵּט שִׁחְרוּר כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים אַף עַל פִּי כֵן הֲרֵי הוּא אָסוּר לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה:

ו הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְאַחֵר וְזָכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר וְהָיוּ בָּהֶן עֲבָדִים וְשָׁתַק זֶה שֶׁנָּתְנוּ לוֹ וְאַחַר כָּךְ צָוַח הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם זֶה שֶׁצָּוַח הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ וַעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מֵרְשׁוּת רִאשׁוֹן אוֹ זֶה שֶׁצָּוַח אַחַר שֶׁשָּׁתַק חָזַר בּוֹ. לְפִיכָךְ אֵין אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה בֵּין שֶׁהָיָה רַבּוֹ שֵׁנִי יִשְׂרָאֵל וְהָרִאשׁוֹן כֹּהֵן בֵּין שֶׁהָיָה רַבּוֹ רִאשׁוֹן יִשְׂרָאֵל וְהַשֵּׁנִי כֹּהֵן:

ז יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁכַר בְּהֵמָה מִכֹּהֵן מַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה וְכֹהֵן שֶׁשָּׁכַר בֶּהֱמַת יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ לֹא יַאֲכִילֶנָּה תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ (ויקרא כב יא) ״קִנְיַן כַּסְפּוֹ״:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם פָּרָה מִכֹּהֵן לְפַטְּמָהּ וְלִהְיוֹת הַשֶּׁבַח בֵּינֵיהֶן לֹא יַאֲכִילֶנָּה בִּתְרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לַכֹּהֵן חֵלֶק בְּשִׁבְחָהּ. אֲבָל כֹּהֵן שֶׁשָּׁם פָּרָה מִיִּשְׂרָאֵל לְפַטְּמָהּ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק בַּשֶּׁבַח הוֹאִיל וְגוּפָהּ לַכֹּהֵן שֶׁהֲרֵי שָׂמָהּ עַל עֲצָמוֹ הֲרֵי זֶה מַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה:

ט פָּרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּלְדָה בְּכוֹר מַאֲכִילוֹ תְּרוּמָה. שֶׁהַבְּכוֹר לַכֹּהֲנִים. וְאוֹצֵר אָדָם כַּרְשִׁינֵי תְּרוּמָה לְתוֹךְ שׁוֹבָכוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ הַיּוֹנִים שֶׁלּוֹ וְיֹאכְלוּ אוֹתָן:

י יֵרֵאָה לִי שֶׁאִם מָכַר הַכֹּהֵן פָּרָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְלָקַח הַדָּמִים אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מָשַׁךְ הַלּוֹקֵחַ הֲרֵי זֶה אָסוּר לְהַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה שֶׁדִּין תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת מֶקַח וּמִמְכָּר. וְאִם מָכַר יִשְׂרָאֵל לַכֹּהֵן אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן הַדָּמִים לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ:

פרק י

א זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהִיא תְּרוּמָה וְשֶׁהוּא מְזֻהָר עָלֶיהָ אֲבָל לֹא יָדַע אִם חַיָּב עָלֶיהָ מִיתָה אִם לָאו הֲרֵי זוֹ שְׁגָגָה וּמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

ב אֶחָד הָאוֹכֵל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל וְאֶחָד הַשּׁוֹתֶה דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת וְאֶחָד הַסָּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב טו) ״וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ לְרַבּוֹת אֶת הַסָּךְ. וְאֶחָד הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְהוֹרָה אוֹ טְמֵאָה בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. וְאֵינוֹ חַיָּב בְּחֹמֶשׁ עַד שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) ״כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה״ וְאֵין אֲכִילָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת. וּכְשֵׁם שֶׁאֲכִילַת תְּרוּמָה בִּכְזַיִת כָּךְ שְׁתִיָּה בִּכְזַיִת:

ג אָכַל וְחָזַר וְאָכַל. שָׁתָה וְחָזַר וְשָׁתָה. אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס וּמִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין לְכְזַיִת:

ד הַתְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר בֵּין שֶׁל דְּמַאי בֵּין שֶׁל וַדַּאי וְהַחַלָּה וְהַבִּכּוּרִים כֻּלָּן מִצְטָרְפִין לְכְזַיִת לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִיתָה וְחֹמֶשׁ שֶׁכֻּלָּן נִקְרָאוּ תְּרוּמָה. וּמִן הַדִּין הָיָה שֶׁאֵין חַיָּבִין חֹמֶשׁ עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי כְּמוֹ שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל מַעֲשֵׂר [שֵׁנִי] שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים אִם לֹא יְתַחֵיב עָלֶיהָ חֹמֶשׁ יְזַלְזְלוּ בָּהּ:

ה אָכַל תְּרוּמָה בְּמֻזִיד [וְהִתְרוּ בּוֹ לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם. לֹא הִתְרוּ בּוֹ] אִם הָיְתָה טְהוֹרָה מְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. וְאִם הָיְתָה טְמֵאָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֵצִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה אֶלָּא לְהַסָּקָה. לְפִיכָךְ אִם אָכַל תְּרוּמַת תּוּתִים וְרִמּוֹנִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם שֶׁנִּטְמְאוּ פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהֲרֵי אֵינָם רְאוּיִין לְהַסָּקָה:

ו הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חֶמֶץ בְּפֶסַח בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בִּשְׁגָגָה בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין. אֲפִלּוּ הִפְרִישָׁהּ מַצָּה וְהֶחְמִיצָה פָּטוּר. וַאֲפִלּוּ דְּמֵי עֵצִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ רְאוּיָה לְהַסָּקָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה אֵין לָהּ דְּמִים:

ז אֲבָל הַשּׁוֹגֵג שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹ שֶׁאָכַל תְּרוּמָה נְקוּרָה. וְהַשּׁוֹתֶה יֵין תְּרוּמָה שֶׁנִּתְגַּלָּה. וְהַסָּךְ יַיִן וְשֶׁמֶן תְּרוּמָה וְחֹמֶץ כְּאֶחָד אוֹ שֶׁכָּסַס אֶת הַחִטִּים אוֹ גָּמַע אֶת הַחֹמֶץ הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

ח הָיָה שָׁבֵעַ וְקָץ בִּמְזוֹנוֹ וְהוֹסִיף עַל שָׂבְעוֹ בַּאֲכִילַת תְּרוּמָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "כִּי יֹאכַל" לֹא שֶׁיַּזִּיק אֶת עַצְמוֹ. וְכֵן הַכּוֹסֵס אֶת הַשְּׁעוֹרִים פָּטוּר מִן הַחֹמֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁהִזִּיק עַצְמוֹ:

ט זָר שֶׁבָּלַע שִׁזְפִּין שֶׁל תְּרוּמָה וֶהֱקִיאָן וּבָא אַחֵר וַאֲכָלָן גַּם הוּא בִּשְׁגָגָה הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְהַשֵּׁנִי מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֵצִים לָרִאשׁוֹן:

י הַמַּאֲכִיל הַפּוֹעֲלִים וְאֶת הָאוֹרְחִים תְּרוּמָה הֵם מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּשׁוֹגְגִין. וְהוּא מְשַׁלֵּם לָהֶם דְּמֵי סְעֻדָּתָן שֶׁדְּמֵי הַחֻלִּין יְתֵרִין מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁאָכְלוּ שֶׁדָּבָר הָאָסוּר נֶפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מִמֶּנּוּ:

יא הַמַּאֲכִיל אֶת בָּנָיו הַקְּטַנִּים וְאֶת עֶבְדָּיו בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים. וְהָאוֹכֵל תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ. וְהָאוֹכֵל אוֹ הַשּׁוֹתֶה פָּחוֹת מִכְּזַיִת. וְנָזִיר שֶׁשָּׁגַג וְשָׁתָה יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה. וְהַשּׁוֹתֶה שֶׁמֶן וְהַסָּךְ אֶת הַיַּיִן. כָּל אֵלּוּ מְשַׁלְּמִים אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הַחֹמֶשׁ:

יב בַּת כֹּהֵן שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה לְיִשְׂרְאֵל אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה וְאַחַר כָּךְ אָכְלָה תְּרוּמָה מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הַחֹמֶשׁ. הָאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְאָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ אוֹ גֵּרַשְׁךְ. וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְאָמְרוּ לוֹ מֵת רַבְּךָ וְהִנִּיחַ יוֹרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מַאֲכִיל אוֹ שֶׁמְּכָרָךְ לְיִשְׂרְאֵל אוֹ נָתְנָךְ לוֹ אוֹ שִׁחְרְרָךְ. וְכֵן כֹּהֵן שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא בֶּן גֵּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חֲלוּצָה. הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין הַקֶּרֶן בִּלְבַד. וְאִם הָיְתָה תְּרוּמַת חֻמֶץ וְהָיָה עֶרֶב הַפֶּסַח הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם מִפְּנֵי שֶׁזְּמַנָּהּ בָּהוּל נֶחְפְּזוּ לֶאֱכֹל וְלֹא בָּדְקוּ. וְכָלָן שֶׁהָיְתָה לָהֶן תְּרוּמָה בְּתוֹךְ פִּיהֶן כְּשֶׁיָּדְעוּ שֶׁהֵן אֲסוּרִין לֶאֱכֹל הֲרֵי אֵלּוּ יְפַלְּטוּ:

יג הָיָה אוֹכֵל וְאָמְרוּ לוֹ נִטְמֵאת. אוֹ נִטְמֵאת הַתְּרוּמָה. טָמֵא הָיִית. אוֹ טְמֵאָה הָיְתָה הַתְּרוּמָה. אוֹ נוֹדַע שֶׁהוּא טֵבֶל אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדַּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. אוֹ שֶׁטָּעַם טַעַם פְּשָׁפֵשׁ לְתוֹךְ פִּיו. הֲרֵי אֵלּוּ יְפַלְּטוּ:

יד שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין וְנָפְלָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ נָפְלָה הֲרֵינִי אוֹמֵר לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה. אֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא שֶׁל תְּרוּמָה אָכַל זָר אַחַת מֵהֶן הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְהַשְּׁנִיָּה נוֹהֶגֶת בָּהּ כִּתְרוּמָה. אָכַל אַחַר אֶת הַשְּׁנִיָּה אַף הוּא פָּטוּר. אָכַל אֶחָד אֶת שְׁתֵּיהֶן מְשַׁלֵּם כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. אִם מֵזִיד קֶרֶן. וְאִם שׁוֹגֵג קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

טו הָאוֹכֵל אֶת הַחֹמֶשׁ בִּשְׁגָגָה הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו חֻמְשׁוֹ. שֶׁהַחֹמֶשׁ כְּקֶרֶן לְכָל דָּבָר. וְכֵן מוֹסִיף חֹמֶשׁ עַל חֹמֶשׁ לְעוֹלָם. כָּל הַמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ הֲרֵי הַתַּשְׁלוּמִין כִּתְרוּמָה לְכָל דָּבָר. אֶלָּא שֶׁאִם נִזְרְעוּ גִּדּוּלֵיהֶן חֻלִּין. וְאִם רָצָה הַכֹּהֵן לִמְחֹל אֵינוֹ מוֹחֵל. וְכָל הַמְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן בִּלְבַד הֲרֵי הַתַּשְׁלוּמִין חֻלִּין וְאִם רָצָה הַכֹּהֵן לִמְחֹל מוֹחֵל:

טז בַּת יִשְׂרְאֵל שֶׁאָכְלָה תְּרוּמָה וְאַחַר כָּךְ נִשֵּׂאת לְכֹהֵן. אִם תְּרוּמָה שֶׁלֹּא זָכָה בָּהּ כֹּהֵן אָכְלָה מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ. וְאִם תְּרוּמָה שֶׁזָּכָה בָּהּ כֹּהֵן אָכְלָה מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן לַבְּעָלִים וְחֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ. שֶׁכָּל הַמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן לַבְּעָלִים וְהַחֹמֶשׁ לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

יז לֹא הִסְפִּיקָה לְשַׁלֵּם עַד שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת לְעַצְמָהּ וַהֲרֵי הִיא כְּמִי שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת לְכֹהֵן מֵעוֹלָם:

יח כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִן הַחֻלִּין הַמִּתְקַנִּים שֶׁהוֹצִיאוּ מֵהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת. וּמְשַׁלְּמִין מִן הַלֶּקֶט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה וּמִן הַהֶפְקֵר וּמִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְּלָה תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִם הִקְדִּים הַמַּעֲשֵׂר לַתְּרוּמָה. וּמְשַׁלְּמִין מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּפְדּוּ שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וּמִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן אֲבָל לֹא מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ". כַּקֹּדֶשׁ שֶׁאָכַל:

יט הָאוֹכֵל קְשׁוּאִין שֶׁל עֲרֵב שְׁבִיעִית יַמְתִּין לַקְּשׁוּאִין שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וִישַׁלֵּם מֵהֶן. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁלֵּם חוֹבוֹ מִפֵּרוֹת שְׁבִיעִית כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ:

כ אָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה מְשַׁלֵּם חֻלִּין בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִין. אָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה מְשַׁלֵּם חֻלִּין טְהוֹרִין וְאִם שִׁלֵּם חֻלִּין טְמֵאִין בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד תַּשְׁלוּמָיו תַּשְׁלוּמִין וְיַחֲזֹר וִישַׁלֵּם מִן הַטְּהוֹרִין:

כא אָכַל תְּרוּמַת חָבֵר מְשַׁלֵּם לוֹ. אָכַל תְּרוּמַת עַם הָאָרֶץ מְשַׁלֵּם לֶחָבֵר וְנוֹטֵל דָּמָיו מִמְּנוּ וְנוֹתֵן לְעַם הָאָרֶץ שֶׁאָכַל תְּרוּמָתוֹ שֶׁאֵין מוֹסְרִין טָהֳרוֹת לְעַם הָאָרֶץ:

כב גָּזַל תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן וַאֲכָלָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת אֲבִי אִמּוֹ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לְעַצְמוֹ אֶלָּא לְיוֹרֵשׁ אַחֵר מִשְּׁאָר הַשְּׁבָט. וְכֵן אִם נָפְלָה לוֹ תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ וַאֲכָלָהּ. וּבַעַל חוֹב שֶׁגָּבָה תְּרוּמָה בְּחוֹבוֹ וְהָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ וַאֲכָלוּהָ מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְכֹהֵן חָבֵר וְהֶחָבֵר נוֹתֵן לָהֶם דָּמִים שֶׁהָיוּ מוֹכְרִין בָּהּ אוֹתָהּ הַתְּרוּמָה כְּמוֹ שֶׁאָכְלוּ:

כג הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וְלֹא אֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לַבְּעָלִים. וְיֵשׁ לוֹ לְשַׁלֵּם מִדְּמֵי תְּרוּמָה. גְּנָבָהּ וַאֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם שְׁנֵי קְרָנִין וְחֹמֶשׁ. קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִן הַחֻלִּין. וְקֶרֶן אֶפְלוּ מִדְּמֵי תְּרוּמָה:

כד הָיְתָה הַתְּרוּמָה הֶקְדֵּשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת וּגְנָבָהּ וַאֲכָלָהּ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. שֶׁאֵין תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּהֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. אֲבָל מְשַׁלֵּם קֶרֶן וּשְׁנֵי חֲמָשִׁים. חֹמֶשׁ מִשּׁוּם אוֹכֵל תְּרוּמָה. וְחֹמֶשׁ מִשּׁוּם שֶׁגְּזֵלָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ. וּלְמִי מְשַׁלֵּם. אִם הָיָה בָּהּ כְּזַיִת וְאֵין בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה מְשַׁלֵּם לַכֹּהֲנִים. וְאִם יֵשׁ בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כְּזַיִת בֵּין שֶׁאֵין בָּהּ כְּזַיִת מְשַׁלֵּם לַהֶקְדֵּשׁ:

כה וּמִפְּנֵי מָה חָל אִסּוּר הֶקְדֵּשׁ עַל אִסּוּר הַתְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהַתְּרוּמָה אֲסוּרָה לְזָר וּמֻתֶּרֶת לַכֹּהֵן. הֶקְדִּישָׁהּ נֶאֱסָרָה עַל הַכֹּהֵן. לְפִיכָךְ נוֹסָף בָּהּ אִסּוּר אַף עַל יִשְׂרָאֵל עַל דֶּרֶךְ שֶׁבְּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת בִּיאוֹת אֲסוּרוֹת וְאִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת:

כו הַגּוֹזֵל תְּרוּמָה וַאֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אֶחָד. שֶׁהַחֹמֶשׁ שֶׁחַיָּב בּוֹ מִשּׁוּם תְּרוּמָה יָצָא בּוֹ יְדֵי גְּזֵלוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ" אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּחֹמֶשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ בִּלְבַד. גְּזֵלָהּ וְהֶאֱכִילָהּ לְאַחֵר. הָאוֹכֵל מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אִם אָכַל שָׁוֶה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם שָׁוֶה חֲמִשָּׁה מִמִּין שֶׁאָכַל. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וּשְׁנֵי חֲמָשִׁין אָכַל שָׁוֶה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם שִׁשָּׁה. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם שְׁנֵי קְרָנִין וְחֹמֶשׁ אֶחָד אָכַל שָׁוֶה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי תִּשְׁעָה. וּלְעוֹלָם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא לְפִי דָּמִים שֶׁהָיְתָה שָׁוָה בִּשְׁעַת אֲכִילָה בֵּין שֶׁהוּזְלָה בִּשְׁעַת תַּשְׁלוּמִין בֵּין שֶׁהוּקְרָה:

פרק יא

א הַתְּרוּמָה נִתֶּנֶת לַאֲכִילָה וְלִשְׁתִיָּה וּלְסִיכָה שֶׁהַסִּיכָה הִיא כִּשְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קט יח) "וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו". וְהַשְׁתִיָּה בִּכְלַל אֲכִילָה. לְאֶכֶל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְאֶכֶל. וְלִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת. וְלָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ. לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחֹמֶץ. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר וּמַדְלִיק אֶת הַטָּמֵא וְזֶהוּ הַנִּקְרָא שֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּכָל מָקוֹם:

ב תְּמָרִים שֶׁל תְּרוּמָה מֵתָר לְחָבְצָן וּלְקַבְּצָן כְּעִגּוּל הַדְּבֵלָה. וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת מֵהֶם שֵׁכָר. וְכֵן אֵין עוֹשִׂין תְּמָרִים דְּבַשׁ וְלֹא תַּפּוּחִים יַיִן וְלֹא פֵּרוֹת הַסְּתָו חֹמֶץ. וְכֵן שְׁאָר כָּל הַפֵּרוֹת אֵין מְשַׁנִּין אוֹתָן מִבְּרִיָּתָן בִּתְרוּמָה חוּץ מִזֵּיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. עָבַר וְעָשָׂה הָאוֹכֵל מַשְׁקֶה הֲרֵי זֶה שׁוֹתֶהוּ. וְזָר שֶׁאָכַל דְּבַשׁ תְּמָרִים וְיֵין תַּפּוּחִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בִּשְׁגָגָה אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְאִם אָכַל בְּמֵזִיד מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת:

ג אֵין נוֹתְנִין דְּבֵלָה וּגְרוֹגָרוֹת לְתוֹךְ הַמֶּרִיס מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאַבְּדָן. אֲבָל נוֹתְנִין אֶת הַיַּיִן לְתוֹךְ הַמֶּרִיס. וְאֵין מְפַטְּמִין אֶת הַשֶּׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹצִיאוֹ מִכְּלַל מַאֲכָלוֹת וְעוֹשֶׂהוּ שֶׁמֶן מִשְׁחָה. אֲבָל מְעָרְבִין יַיִן וּדְבַשׁ וּפִלְפְּלִין וְכַיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ לְאָכְלָן:

ד אֵין מְבַשְּׁלִין יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֲטוֹ. אֵין כּוֹבְשִׁין בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיד הַחֹמֶץ. אֵין מְעָרְבִין תְּבוּאָה בְּקִטְנִיּוֹת. וְכָל דָּבָר שֶׁיִּתְפָּרֵשׁ זֶה מִזֶּה כְּשֶׁכּוֹבְרִין אוֹתוֹ מְעָרְבִין. וּמִשֶּׁחָרְבָה יְהוּדָה הַתְחִילוּ לְעָרֵב תְּבוּאָה בִּתְבוּאָה וְקִטְנִית בְּקִטְנִית אֲבָל לֹא תְּבוּאָה בְּקִטְנִית:

ה כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּרַקְּדִין אֶת הַקֶּמַח בְּחַלִּין כָּךְ נוֹהֵג הַכֹּהֵן בִּתְרוּמָה. מְרַקֵּד לֶאֱכֹל וּמַשְׁלִיךְ אֶת הַמֹּרָסָן. חֲרִי שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת סֹלֶת מְנַפֶּה בְּנָפָיוֹת הַרְבֵּה עַד שֶׁיּוֹצִיא קַב אוֹ קַבַּיִם מִן הַסָּאָה לֹא יַשְׁלִיךְ אֶת הַשְּׁאָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לַאֲכִילָה אֶלָּא יַנִּיחֵהוּ בְּמָקוֹם מֻצְנָע:

ו שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה אֵין חוֹסְמִין בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם. וְאֵין סָכִין בּוֹ מִנְעָל וְסַנְדָּל. וְלֹא יָסוּךְ רַגְלוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ מִנְעָל וְסַנְדָּל אֲבָל סָךְ אֶת רַגְלוֹ וְלוֹבֵשׁ הַמִּנְעָל אוֹ הַסַּנְדָּל וְסָךְ כָּל גּוּפוֹ וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטוֹבְלְיָא חֲדָשָׁה וְאַף עַל פִּי שֶׁהַן נְסוֹכִין אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֲבָל לֹא יִתֵּן שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁל שַׁיִשׁ לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁמְּאַבְּדוֹ:

ז כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה אֲפִלּוּ פֵּרוֹת צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמְקוֹמוֹ. וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת עִם הַזָּר עַל הַשֻּׁלְחָן גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאכַל מִמֶּנָּה. וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ נֶאֱכֶלֶת עִם הַזָּר עַל הַשֻּׁלְחָן וְאֵינָהּ צְרִיכָה נְטִילַת יָדַיִם כְּחֻלִּין. וְאֵין סָכִין תְּרוּמָה בְּיָדַיִם מִסְּאָבוֹת. נָפַל עַל בְּשָׂרוֹ מְשַׁפְשְׁפוֹ בְּיָדַיִם מִסְּאָבוֹת. אֲבָל סָכִין אֶת הַקֶּטֶן בְּשֶׁמֶן תְּרוּמָה בְּתוֹךְ שִׁבְעָה. שֶׁהַנּוֹלָד כָּל שִׁבְעָה אֵינוֹ חָשׁוּב עָרֵל:

ח סָךְ הוּא הַכֹּהֵן עַצְמוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵבִיא בֵּן בִּתּוֹ יִשְׂרָאֵל וּמַעֲגִילוֹ עַל גַּבָּיו. וְאִם סָךְ עַצְמוֹ בְּשֶׁמֶן וְנִכְנָס לַמֶּרְחָץ מֵתֵר לְזָר לְמָשְׁחוֹ בַּמֶּרְחָץ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נָסוֹךְ מִמֶּנּוּ:

ט כֹּהֶנֶת שֶׁחָפְפָה רֹאשָׁהּ בְּתִלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה אֵין הַיִּשְׂרְאֵלִית מֻתֶּרֶת לָחוֹף אַחֲרֶיהָ. אֲבָל מְעַגֶּלֶת שִׁעֲרָהּ בְּשִׁעֲרָהּ. וּמִפְּנֵי מָה הֻתְּרוּ הַכֹּהֲנִים לָחוֹף שִׁעָרָן בְּתִלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם:

י עֵקֶצֵי תְּאֵנִים וּגְרוֹגָרוֹת וְהַכְּלִיסִים וְהֶחָרוּבִין וּמֵעֵי אֲבַטִּיחַ וּקְלִפֵּי אֲבַטִּיחַ וְאֶתְרוֹג וּמְלָפְפוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן אֹכֶל וּקְנִיבַת יָרָק שֶׁמַּשְׁלִיכִין בַּעֲלֵי בָּתִּים הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים לְזָרִים. אֲבָל קְנִיבַת יָרָק שֶׁמְּקַנְּבִים הַגַּנָּנִין מֻתֶּרֶת לְזָרִים. קְלִפֵּי פוֹלִין וְשֶׁמְּשִׁמִּין אִם יֵשׁ בָּהֶן אֹכֶל אֲסוּרִין. אֵין בָּהֶן אֹכֶל מֻתָּרִין:

יא גַּרְעִינֵי אֶתְרוֹג מֻתָּרִים. גַּרְעִינֵי זֵיתִים וּתְמָרִים וְחָרוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כְּנָסָן הַכֹּהֵן הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין לְזָרִים. וּשְׁאָר הַגַּרְעִינִין בִּזְמַן שֶׁכְּנָסָן וְיֵשׁ בָּהֶן לַחְלוּחִית לִמְצֹץ אוֹתָן אֲסוּרִין לְזָר וְאִם הִשְׁלִיכָן מֻתָּרוֹת:

יב הַסֵּבִין שֶׁל חִטִּים חֲדָשׁוֹת אֲסוּרִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם. וְשֶׁל יְשָׁנוֹת מֻתָּר. וְעַד מָתַי נִקְרְאוּ חֲדָשׁוֹת כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם רְגִילִין לַחְבֹּט בֵּין הַגֶּרָנוֹת:

יג הַנְּצוֹלוֹת וְהָרַקָּבְנִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֲסוּרוֹת וְאִם הֶעֱלוּ אָבָק מֻתָּרוֹת. שְׁמָרִים שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶם מַיִם הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי אָסוּר לְזָרִים וְהַשְּׁלִישִׁי מֻתָּר וְאִם לֹא נָתַן עֲלֵיהֶם מַיִם אֶלָּא מִסַּנֵּן הַיַּיִן מֵעַל הַשְּׁמָרִים בִּלְבַד אַף הַשְּׁלִישִׁי אָסוּר לְזָרִים:

יד מְגוּרָה שֶׁפִּנָּה מִמֶּנָּה חִצְיָ תְּרוּמָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהְיוֹת יוֹשֵׁב וּמְלַקֵּט אַחַת אַחַת וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לְתוֹכָהּ חֻלִּין אֶלָּא מְכַבֵּד כְּדַרְכּוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֻלִּין. וְכֵן חָבִית שֶׁל שֶׁמֶן תְּרוּמָה שֶׁנִּשְׁפְּכָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהְיוֹת יוֹשֵׁב וּמְטַפֵּחַ אֶלָּא נוֹהֵג בָּהּ כְּדַרְכּוֹ שֶׁנּוֹהֵג בְּחֻלִּין:

טו הַמַּעֲרֶה כַּד שֶׁל שֶׁמֶן תְּרוּמָה הֲרֵי זֶה מְעָרֶה עַד שֶׁיִּפְסֹק הָעֲמוּד וְיַתְחִיל הַשֶּׁמֶן לִנְטֹף מְעַט מְעַט וְכֵינָן שֶׁנָּטְפוּ שָׁלֹשׁ טִפִּים זוֹ אַחַר זוֹ דַּיּוֹ. וּמֻתָּר לִתֵּן בְּכַד שֶׁמֶן חֻלִּין. הֲרֵי שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא הִנִּיחַ הַכַּד עַד שֶׁנִּתְמַצֵּית אוֹתָהּ הַתְּמְצִית תְּרוּמָה:

טז מְמַלֵּא הַכֹּהֵן נֵר שֶׁמֶן שְׁרֵפָה וְנוֹתְנוֹ לְיִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת בּוֹ לַעֲלִיָּה וּלְהַכְנֵס לַחֶדֶר לַעֲשׂוֹת צָרְכֵי הַכֹּהֵן אֲבָל לֹא צָרְכֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִם הָיָה שֶׁתָּף עִמּוֹ מֻתָּר:

יז יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה אוֹרֵחַ אֵצֶל כֹּהֵן וְהִדְלִיק לוֹ שֶׁמֶן שְׁרֵפָה וְעָמַד הַכֹּהֵן וְהָלַךְ לוֹ אֵינוֹ חַיָּב לְכַבּוֹתוֹ עַד שֶׁכָּבָה מֵאֲלָיו וְטוֹבֵל הַיִּשְׂרָאֵל פְּתִילָה בְּנֵר הַכֹּהֵן וּמַדְלִיק לֵילֵךְ בָּהּ:

יח בְּקָרוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה עוֹמֵד אֵצֶל בְּקָרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכֵלָיו שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה נֶאֱרָג אֵצֶל כֵּלָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל. חֲרִי זֶה מַדְלִיק עֲלֵיהֶן שֶׁמֶן שְׁרֵפָה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַכֹּהֵן. וְכֵן מַדְלִיקִין שֶׁמֶן שְׁרֵפָה בִּבְתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּבַמְּבוֹאוֹת הָאֲפֵלִים שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת כֹּהֵן. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ חֻלִּין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה מַדְלִיק שֶׁמֶן שְׁרֵפָה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַכֹּהֵן. מַדְלִיקִין שֶׁמֶן שְׁרֵפָה עַל גַּבֵּי הַחֻלִּין בִּרְשׁוּת כֹּהֵן:

יט בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְהִיא לְמוּדָה אֵצֶל אָבִיהָ מַדְלִיק בִּרְשׁוּתָהּ. מֻתָּר לְכֹהֵן לְהַדְלִיק שֶׁמֶן שְׁרֵפָה אֲפִלּוּ בְּבֵית הָאָבֵל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֵרְבוּב. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יְסַפְּקוּ מִמֶּנָּה בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁמִּפְּנֵי נְקִיּוֹן כֵּלֵיהֶם אֵין נוֹגְעִין בּוֹ. וּבְבֵית הָאָבֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם פְּנַאי מִפְּנֵי הָאָבֵל:

כ הַזּוֹרֵעַ אֶת הַתְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג יְהַפֵּךְ בְּמֵזִיד יְקַיֵּם. הֵבִיאָה שְׁלִישׁ בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּשׁוֹגֵג יְקַיֵּם. וְאִם הָיָה פִּשְׁתָּן אֲפִלּוּ הֵבִיאָה שְׁלִישׁ וַאֲפִלּוּ בְּמֵזִיד יְהַפֵּךְ. קָנָס קָנְסוּ בּוֹ שֶׁלֹּא יְזָרֵעַ וְיִתְכַּוֵּן לְהָנוֹת בְּעֵצָיו:

כא גְּדוּלֵי תְרוּמָה חֲרֵי הֵן כְּחֻלִּין לְכָל דָּבָר אֶלָּא שֶׁאֲסוּרִים לְזָרִים. גָּזְרוּ חֲכָמִים עֲלֵיהֶן שֶׁיִּהְיוּ אֲסוּרִין לְזָרִים כִּתְרוּמָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁבְּיַד הַכֹּהֵן שֶׁלֹּא יַשְׁהֶנָּה אֶצְלוֹ כְּדֵי שֶׁיְּזָרֶעֶנָּה וְתֵצֵא לְחֻלִּין וְנִמְצָא בָּא בָּהּ לִידֵי תַּקָּלָה. לְפִיכָךְ מֻתָּר לֶאֱכֹל הַגְּדוּלִין בְּיָדַיִם טְמֵאוֹת וּמֻתָּר לִטְבּוֹל יוֹם כְּחֻלִּין:

כב גְּדוּלֵי גְּדוּלִין חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וַאֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אִם רַבּוּ הַגְּדוּלִין עַל הָעִקָּר בְּגִדּוּלֵי הַגְּדוּלִין חֲרֵי הַגְּדוּלִין הַשְּׁנִיִּים מַעֲלִין אֶת הָעִקָּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה וְיִהְיֶה הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים. וְכֵן תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ וְהַמְדֻמָּע וְתוֹסֶפֶת תְּרוּמָה וְזַרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָם נֶאֱכָלִים כְּגוֹן זֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ לֶפֶת וּצְנוֹן תְּרוּמָה גְּדוּלֵיהֶן מֻתָּרִין וַחֲרֵי הֵן חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וְכֵן הַזּוֹרֵעַ פִּשְׁתָּן שֶׁל תְּרוּמָה הַגְּדוּלִין מֻתָּרִין לְזָרִים:

כג הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה טְמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהַגְּדוּלִים טְהוֹרִין חֲרֵי הֵן אֲסוּרִין בַּאֲכִילָה. הוֹאִיל וְהַתְּרוּמָה שֶׁנִּזְרְעָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה הָיְתָה כְּבָר נִדְחוּ:

כד חָתַךְ אֶת הֶעָלִין שֶׁצָּמְחוּ וְיָצְאוּ עָלִין שְׁנִיִּין וַחֲתָכָן חֲרֵי אֹכֶל שֶׁיָּצָא אַחַר כָּךְ מֻתָּר בַּאֲכִילָה:

כה שְׁתֵּילֵי חֻלִּין שֶׁנִּטְמְאוּ וּזְרָעָן וַעֲשָׂאָן תְּרוּמָה חֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. שֶׁחֲרֵי טָהֲרוּ בִּזְרִיעָה וְלֹא נִטְמְאוּ כְּשֶׁהֵן תְּרוּמָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אֲסוּרִין:

כו שִׁבֹּלֶת שֶׁהָיְתָה בְּתוֹךְ הַכְּרִי וּמֵרַח הַכְּרִי כֻּלּוֹ חֲרֵי אוֹתָהּ הַשִּׁבֹּלֶת טֻבָּל. הוֹאִיל וְנִמְרְחָה בְּתוֹךְ הַכְּרִי. שְׁתָלָהּ וְאַחַר כָּךְ קָרָא עָלֶיהָ שֵׁם וַעֲשָׂאָהּ תְּרוּמָה חֲרֵי זוֹ סְפֵק תְּרוּמָה הוֹאִיל וּזְרָעָהּ. שֶׁמָּא פָּרַח הַטֶּבֶל מִמֶּנָּּה וְנַעֲשֵׂית כְּפֵרוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ. אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ תְּרוּמָה קֹדֶם שֶׁיִּזְרָעֶנָּּה חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. לְפִיכָךְ אִם תָּלַשׁ מִמֶּנָּּה וְאָכַל בְּמִזִּיד חַיָּב מִיתָה. בְּשׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. וְאִם גָּחַן וְאָכַל בְּפִיו מִן הָאָרֶץ בְּטֵלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם בְּכָךְ. לְפִיכָךְ פָּטוּר מִן הַמִּיתָה וּמִן הַחֹמֶשׁ אִם הָיָה שׁוֹגֵג:

כז שָׂדֶה שֶׁל גְּדוּלֵי תְרוּמָה חַיֶּבֶת בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה וּבִתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וּבְמַעֲשַׂר עָנִי. וַעֲנֵיֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲנֵיֵי כֹּהֲנִים נוֹטְלִים מִמֶּנָּּה מַתָּנוֹת אֵלּוּ. עֲנֵיֵי כֹּהֲנִים אוֹכְלִין אֶת שֶׁלָּהֶם וַעֲנֵיֵי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין אֶת שֶׁלָּהֶם לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה וְהַדָּמִים שֶׁל עֲנִיִּים. וְכֵן בֶּן לֵוִי מוֹכֵר הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ לַכֹּהֲנִים:

כח הַחוֹבֵט גְּדוּלִין אֵלּוּ מְשֻׁבָּח. וְהַדָּשׁ בִּבְהֵמָה כְּיצַד יַעֲשֶׂה. תּוֹלֶה כְּפִיפוֹת בְּצַוְּארֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין. נִמְצָא לֹא זוֹמֵם אֶת הַבְּהֵמָה וְלֹא מַאֲכִיל אֶת הַתְּרוּמָה:

פרק יב

א אָסוּר לְטַמֵּא אֶת הַתְּרוּמָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּשְׁאָר הַקָּדָשִׁים וְלֹא יְבִיאֶנָּה לִידֵי טֻמְאָה וְלֹא יְפַסִּידֶנָּה אֶלָּא אוֹכֵל הַטְּהוֹרָה וּמַדְלִיק הַטְּמֵאָה. וּמֻתָּר לְטַמֵּא תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ בְּטֻמְאוֹת שֶׁל תּוֹרָה. וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר חִיּוּבָהּ מִדִּבְרֵיהֶם. לְפִיכָךְ נִדָּה קוֹצָה לָהּ חַלָּה בְּחוּצָה לָאָרֶץ שֶׁאֵינָהּ מֻזְהֶרֶת אֶלָּא לְאָכְלָהּ לֹא לִגַּע בָּהּ כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרָנוּ:

ב תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת בְּסָפֵק לֹא אוֹכְלִים וְלֹא שׂוֹרְפִין אֶלָּא תִּהְיֶה מֻנַּחַת עַד שֶׁתִּטְמָא טֻמְאָה וַדַּאִית וְתִשָּׂרֵף. וְיֵשׁ שָׁם סְפֵיקוֹת שֶׁשּׂוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיָן טֻמְאָה וְטָהֳרָה:

ג חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טֻמְאָה חֲרֵי זֶה לֹא יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. לֹא יְזִיזֶנָּה מִמְּקוֹמָהּ וְלֹא יְגַלֶּנָּה אֶלָּא יַנִּיחֶנָּה עַד שֶׁתִּטְמָא וַדַּאי וְתִשָּׂרֵף. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא תֵּאָכֵל:

ד חֲבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בַּגַּת הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה טְמֵאָה. אִם יָכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה יַצִּיל וְאִם לָאו יַצִּיל בְּיָדָיו בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְטַמְּאָהּ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיָן טָהֳרוֹת:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחָבִית שֶׁל יַיִן וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בַּגַּת הַתַּחְתּוֹנָה פָּחוֹת מִמַּאָה שֶׁהֲרֵי יְדֵמַע הַכֹּל וְיִפָּסֵל. אֲבָל אִם הָיָה בַּתַּחְתּוֹנָה מֵאָה בְּזוֹ חֲבִית שֶׁהֲרֵי הִיא עוֹלָה בְּאַחַת וּמֵאָה. אוֹ שֶׁהָיְתָה חֲבִית שֶׁל שֶׁמֶן. תֵּרֵד וְתִטְמָא וְאַל יְטַמְּאֶנָּה בְּיָדָיו שֶׁהֲרֵי יְדֵמַע הַכֹּל וְיִפָּסֵל. אֲבָל אִם הָיָה בַּתַּחְתּוֹנָה מֵאָה בְּזוֹ חֲבִית שֶׁמֶן שֶׁנִּשְׁפְּכָה אִם יָכוֹל לְהַצִּיל רְבִיעִית בְּטָהֳרָה יַצִּיל וְאִם לָאו יַצִּיל בְּטֻמְאָה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבְּרָה הֶחָבִית אֵינוֹ מַזֶּהֶר שֶׁלֹּא לְהַצִּיל בְּטֻמְאָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּהוּל:

ו הָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּבְיָדוֹ כִּכָּרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה. אָמַר לוֹ הַנַּכְרִי תֵּן לִי אַחַת מֵהֶן וְאִם לָאו חֲרִינִי נוֹגֵעַ בְּכֻלָּן וּמְטַמְּאָן יַנִּיחַ לְפָנָיו אַחַת עַל הַסֶּלַע וְאַל יִתְּנֶנָּה לְתוֹךְ יָדוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְטַמֵּא הַתְּרוּמָה בְּיָדַיִם:

ז הַתִּלְתָּן וְהַכַּרְשִׁינִין שֶׁל תְּרוּמָה הוֹאִיל וְאֵינוֹ מַאֲכַל אָדָם חֲרֵי זֶה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בְּטֻמְאָה. וְאֵינוֹ נִזְהָר אֶלָּא בְּעֵת שְׁרִיָּתָן בְּמַיִם. שֶׁאִם שָׁרָה אוֹתָם בְּטֻמְאָה חֲרֵי טִמֵּא אוֹתָם בְּיָדַיִם. אֲבָל אַחַר הַשְּׁרִיָּה אֵינוֹ נִזְהָר. לֹא בְּעֵת שְׁשָׁף הַכַּרְשִׁינִין וְלֹא בְּעֵת שֶׁמַּאֲכִילָן לִבְהֵמָה. לְפִיכָךְ נוֹתְנִין תְּרוּמַת תִּלְתָּן וְכַרְשִׁינִין

לְכֹהֵן עַם הָאָרֶץ׃

ח אֵין מַפְקִידִין תְּרוּמָה אֵצֶל כֹּהֵן עַם הָאָרֶץ מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ גַּס בָּהּ לְאָכְלָהּ. אֲבָל מַפְקִידִין אוֹתוֹ אֵצֶל יִשְׂרָאֵל עַם הָאָרֶץ בְּכְלִי חֶרֶשׂ מַמְקֶף צָמִיד פָּתִיל. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ פֵּרוֹת מֻכְשָׁרִין. גְּזֵרָה שֶׁלֹּא תִסְיטֵם אִשְׁתּוֹ נִדָּה׃

ט אֵין עוֹשִׂין לְעַם הָאָרֶץ תְּרוּמַת זֵיתָיו בְּטָהֳרָה. אֲבָל עוֹשִׂין לוֹ זֵיתֵי חֻלִּין בְּטָהֳרָה מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו שֶׁל בָּדָד (לְבַד). וְכֵיצַד עוֹשֶׂה. נוֹטֵל כְּדֵי הַתְּרוּמָה וּמַנִּיחָהּ בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה כְּגוֹן כְּלִי אֲבָנִים. וּכְשֶׁיָּבוֹא עַם הָאָרֶץ לִטֹּל הַחֻלִּין וְהַתְּרוּמָה אוֹמְרִין לוֹ הַזָּהֵר שֶׁמָּא תִּגַּע בַּתְּרוּמָה שֶׁלֹּא תַּחֲזֹר לִטְבָלָהּ׃

י יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹתָיו בְּטֻמְאָה אֵין בּוֹצְרִין עִמּוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין דּוֹרְכִין עִמּוֹ מִפְּנֵי הַתְּרוּמָה שֶׁתֵּעָשֶׂה בְּטֻמְאָה. אֲבָל מוֹלִיכִין עִמּוֹ חָבִיּוֹת לַגַּת וּמְבִיאִין מִן הַגַּת׃

יא זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ סוֹחֲטָן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה. וְאִם נִטְמְאוּ אַחַר שֶׁנַּעֲשׂוּ תְּרוּמָה וְסוֹחֲטָן פָּחוֹת פָּחוֹת מִכַּבִּיצָה חֲרֵי הַמַּשְׁקֶה הַיּוֹצֵא מֵהֶן מֻתָּר בִּשְׁתִיָּה לַכֹּהֲנִים. וַאֲפִלּוּ לִנְסָכִים הָיָה רָאוּי שֶׁהַמַּשְׁקֶה כְּאִלּוּ הוּא מַפְקָד בְּתוֹךְ הָאֹכֶל. וְלֹא אָמְרוּ פָּחוֹת פָּחוֹת מִכַּבִּיצָה אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה יוֹתֵר מִכַּבִּיצָה וְנִמְצָא הַמַּשְׁקֶה מִתְטַמֵּא בְּכַבִּיצָה. וְאִם הָיוּ פֵּרוֹת אֵלּוּ שְׁלִישֵׁי לְטֻמְאָה דּוֹרְכָן בְּגַת וּבְבֵית הַבַּד וְהַמַּשְׁקֶה תְּרוּמָה טְהוֹרָה. שֶׁאֵין שְׁלִישֵׁי עוֹשֶׂה רְבִיעֵי בִּתְרוּמָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיַן טָהֳרוֹת׃

יב פַּת תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת מַשְׁלִיכָהּ לְבֵין הָעֲצִים עַד שֶׁיִּשְׂרְפֶנָּה. וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁנִּטְמָא נוֹתְנוֹ בִּכְלִי מָאוּס עַד שֶׁיִּדָּלֵק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים וְיֹאכְלוּהוּ. וְחִטִּים שֶׁנִּטְמְאוּ שׁוֹלְקָן וּמַנִּיחָן בִּכְלִי מָאוּס כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְאוּיִין לַאֲכִילָה וַאֲחַר כָּךְ יַסִּיק בָּהֶן תַּנּוּר וְכִירַיִם. וּמַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לְהַדְלָקָה שֶׁנִּטְמְאוּ כְּגוֹן הַיַּיִן קוֹבְרִין אוֹתָן׃

יג יֵין תְּרוּמָה שֶׁנִּתְגַּלָּה הוֹאִיל וְאָסוּר בִּשְׁתִיָּה יִשָּׁפֵךְ. וְכֵן תְּאֵנִים וַעֲנָבִים וְקִשּׁוּאִים וְדִלּוּעִין וַאֲבַטִּיחִין וּמְלָפְפוֹנוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּמְצְאוּ מְנֻקָּרוֹת חֲרֵי אֵלּוּ אָסוּרִין בַּאֲכִילָה מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. מַה יַּעֲשֶׂה בָּהֶן יַשְׁלִיךְ לַיָּם אוֹ יִקָּבְרוּ׃

יד עִסָּה שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּמַיִם מְגֻלִּים אַף עַל פִּי שֶׁהִיא תְּרוּמָה תִּשָּׂרֵף׃

טו אָסוּר לְכֹהֵן לִטֹּל תְּרוּמָה אוֹ שְׁאָר מַתָּנוֹת שֶׁלּוֹ עַד שֶׁיַּפְרִישׁוּ אוֹתָם הַבְּעָלִים שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח יב) "רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר יִתְּנוּ לַה' לְךָ נְתַתִּים" וְנֶאֱמַר (במדבר יח יט) "אֲשֶׁר יָרִימוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַה' נָתַתִּי לְךָ" עַד שֶׁיָּרִימוּ וְאַחַר כָּךְ יִזְכֶּה בָּהֶם. וְלֹא יִטְלֵם אַחַר שֶׁהוּרְמוּ אֶלָּא מִדַּעַת בְּעָלִים שֶׁהֲרֵי הֵם שֶׁל בְּעָלִים לְתִתָּן לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצוּ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ה י) "וְאִישׁ אֶת קָדָשָׁיו לוֹ יִהְיוּ". וְאִם לָקַח שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים זָכָה בָּהֶן שֶׁאֵין לַבְּעָלִים מֵהֶן אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן׃

טז כֹּהֵן שֶׁנָּתְנוּ לוֹ תְּרוּמָה וּמָצָא בָּהּ דְּבָרִים אֲחֵרִים חֲרֵי אֵלּוּ אָסוּרִים מִשּׁוּם גֵּזֶל שֶׁמָּא אֲחֵרִים הִנִּיחוּם שָׁם עַד שֶׁיִּטְּלוּם׃

יז אֵין יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין לְהַטְפֵּל בַּתְּרוּמָה וְלַהֲבִיאָהּ מִן הַגֹּרֶן לָעִיר וּמִן הַמִּדְבָּר לַיִּשּׁוּב אֶלָּא כֹּהֲנִים יוֹצְאִין לָגֶרְנוֹת וְיִשְׂרָאֵל נוֹתְנִים לָהֶם חֻלִּין שָׁם. וְאִם לֹא יָצְאוּ חֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ וּמַנִּיחָהּ בַּגֹּרֶן. וְאִם הָיְתָה חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה אוֹכַלְתָּהּ שָׁם וְאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת שָׁם מֵהֶם הִתְקִינוּ חֲכָמִים שֶׁיִּטְפֵּל בָּהּ וִיבִיאֶנָּה לָעִיר וְיִטֹּל שְׂכַר הֲבָאָתָהּ מִכֹּהֵן. שֶׁאִם הִפְרִישָׁהּ וְהִנִּיחָהּ לִבְהֵמָה וּלְחַיָּה חֲרֵי זֶה חִלּוּל הַשֵּׁם׃

יח אָסוּר לְכֹהֲנִים וּלְוִיִּם לִסְעֹד בְּבֵית הַגָּרְנוֹת כְּדֵי לִטֹּל מַתְּנוֹתֵיהֶן. וְכָל הַמְסַיֵּעַ חִלֵּל קֹדֶשׁ הַשֵּׁם. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מלאכי ב ח) "שְׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי". וְאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַנִּיחוֹ שֶׁיְּסַיְּעֵהוּ אֶלָּא נוֹתֵן לָהֶם חֶלְקָן בְּכָבוֹד׃

יט נָתַן תְּרוּמָה לְכֹהֵן עַל מְנָת לְהַחֲזִירָהּ יָצָא יְדֵי נְתִינָה. וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצָא כְּמְסַיֵּעַ בְּבֵית הַגָּרְנוֹת. וְכֵן אָסוּר לָהֶן שֶׁיַּחְטְפוּ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וַאֲפִלּוּ לִשְׁאל חֶלְקָן בְּפִיהֶן אָסוּר אֶלָּא נוֹטְלִין בְּכָבוֹד. שֶׁעַל שֻׁלְחַן הַמָּקוֹם הֵם אוֹכְלִין וְעַל שֻׁלְחָנוֹ הֵם שׁוֹתִים וּמַתָּנוֹת אֵלּוּ לַה' הֵם וְהוּא זְכָּה לָהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי"׃

כ לֹא יִתֵּן אָדָם תְּרוּמָה לְשׁוֹמֵר גִּתּוֹ. וְלֹא בְּכוֹר לְשׁוֹמֵר עֶדְרוֹ. וְלֹא מַתָּנוֹת לְרוֹעֵה בְּהֶמְתּוֹ. וְאִם נָתַן חֵלֶל אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לָהֶם שְׂכַר שְׁמִירָתָן תְּחִלָּה. וְרַשַּׁאי יִשְׂרָאֵל לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר הָא לְךָ סֶלַע זוֹ וְתֵן תְּרוּמָה אוֹ בְּכוֹר אוֹ שְׁאָר מַתָּנוֹת לְפְלוֹנִי הַכֹּהֵן בֶּן בִּתִּי אוֹ בֶּן אֲחוֹתִי. וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

כא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ הַבְּעָלִים רוֹצִים לִתֵּן אוֹתָם לְאֶחָד מִשְּׁנֵי כֹּהֲנִים אֵלּוּ אוֹ לְאֶחָד מִשְּׁנֵי לְוִיִּם אֵלּוּ בְּחִנָּם וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ הֵא לְךָ וְתֵן לָזֶה. אֲבָל הַבְּעָלִים שֶׁאָמְרוּ לַכֹּהֵן אוֹ לַלֵּוִי הֵא לְךָ חֵלֶק זֶה בְּטוֹבַת הֲנָאָה חֲרֵי זֶה אָסוּר. וְכֵן אָסוּר לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה בִּתְרוּמוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לוֹקֵחַ מִכֹּהֵן וּמוֹכֵר לְכֹהֵן׃

כב עֲשָׂרָה אֵין חוֹלְקִין לָהֶן תְּרוּמָה בְּבֵית הַגְּרָנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן אוֹכְלִין אוֹתָהּ אוֹ מַאֲכִילִין אוֹתָהּ. וְאֵלּוּ הֵן. הַחֵרֵשׁ. וְהַשּׁוֹטֶה. וְהַקָּטָן שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִפְרֹשׁ חַקּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאֵין בְּאֵלּוּ דַּעַת. וְהַסַּמְטוּם וְהָאַנְדְּרוֹגִינוּס מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָן. וְהָעֶבֶד שֶׁמָּא יִרְאוּהוּ הָעוֹבְרִים בַּשָּׂדֶה וְיַעִידוּ עָלָיו שֶׁהוּא כֹּהֵן. וְהֶעָרֵל וְהַטָּמֵא מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְאוּסִין. וְהָאִשָּׁה שֶׁמָּא תִּתְגָּרֵשׁ וּמִפְּנֵי הַיִּחוּד. וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ קָנָסוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַחֲלֹק בְּבֵית הַגְּרָנוֹת עַד שֶׁיִּגְרְשֶׁנָּה. וְכֻלָּן מְשַׁלְּחִין לָהֶן לְבָתֵּיהֶן וְחוֹלְקִין לָהֶן כִּשְׁאָר קָדְשֵׁי הַגִּבּוּל. חוּץ מִן הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ וְהַטָּמֵא וְהֶעָרֵל שֶׁאֵין מְשַׁלְּחִין לָהֶן כְּלָל׃

פרק יג

א הַתְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. כֵּיצַד. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה סְאָה שֶׁל חֻלִּין וְנִתְעָרֵב הַכֹּל מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל סְאָה אַחַת וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן וְהַשְּׁאָר מֻתָּר לְזָרִים. וְכָל תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מַקְפִּידִין עָלֶיהָ כְּגוֹן תְּרוּמַת הַכְּלִיסִין וְהֶחָרוּבִין וְהַשְּׁעוֹרִים שֶׁל אֱדוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ הוֹאִיל וְנָפְלָה בְּמֵאָה בָּטְלָה בְּמִעוּטָהּ וְהַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים׃

ב נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה נַעֲשֶׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְיִמְכֹּר הַכֹּל לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ סְאָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנִּתְעָרֵב מִין בְּמִינוֹ. אֲבָל מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם אִם יֵשׁ בַּכֹּל טַעַם תְּרוּמָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְיִמְכֹּר לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁבּוֹ. וְאִם טַעַם הַכֹּל טַעַם חֻלִּין הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים׃

ג סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְהִגְבִּיהַּ סְאָה מִן הַכֹּל וְנָפְלָה הַסְּאָה שֶׁהִגְבִּיהַּ לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְכֵן סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְנָפַל מִן הַמְדֻמָּע לְמָקוֹם אַחֵר אֵינוֹ מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁנָּפְלוּ עֶשֶׂר סְאִין שֶׁל תְּרוּמָה לְתִשְׁעִים סְאָה חֻלִּין וְנִתְמְעוּ הַכֹּל אִם נָפַל מִמְּדֻמָּע זֶה עֶשֶׂר סְאִין לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין נִדְמְעוּ שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בְּעֶשֶׂר שֶׁל מְדֻמָּע סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה. נָפַל לְתוֹכָן פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר סְאִין אֵינָן מְדַמְּעוֹת׃

ד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִבָּלֵל כְּגוֹן חִטִּים לְחִטִּים אוֹ קֶמַח לְקֶמַח. אֲבָל דַּרְכּוֹ לְהִבָּלֵל כְּגוֹן שֶׁמֶן תְּרוּמָה לְשֶׁמֶן חֻלִּין אוֹ יֵין תְּרוּמָה לְיֵין חֻלִּין הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. אִם רֹב תְּרוּמָה הֲרֵי זֶה מְדַמֵּעַ כִּתְרוּמָה. וְאִם רֹב חֻלִּין הֲרֵי הוּא כְּחֻלִּין וְאֵינוֹ מְדַמֵּעַ אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֲסוּרִים לְזָרִים׃

ה סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה הִגְבִּיהָּ וְנָפְלָה אַחֶרֶת הִגְבִּיהָּ וְנָפְלָה אַחֶרֶת הֲרֵי הַחֻלִּין מֻתָּרִין עַד שֶׁתִּרְבֶּה תְּרוּמָה עֲלֵיהֶן. שֶׁאִם נָפְלוּ לְתוֹךְ הַמֵּאָה חֻלִּין מֵאָה סְאָה וְעוֹד שֶׁל תְּרוּמָה סְאָה אַחַר סְאָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע׃

ו סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהָּ עַד שֶׁנָּפְלָה סְאָה אַחֶרֶת. אִם יָדַע בָּרִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁתִּפֹּל הַשְּׁנִיָּה לֹא נִדְמְעוּ. אֶלָּא מַפְרִישׁ סָאתַיִם וְהַשְּׁאָר מֻתָּר הוֹאִיל וְהָיָה לָהּ לַעֲלוֹת הֲרֵי הִיא כְּאִלּוּ עָלְתָה. וְאִם לֹא יָדַע בִּסְאָה רִאשׁוֹנָה אֶלָּא אַחַר שֶׁנָּפְלָה הַשְּׁנִיָּה הֲרֵי זֶה מְדַמֵּע וּכְאִלּוּ נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת׃

ז אֵין פְּסֹלֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִמָּהּ לְאֶסֹר הַחֻלִּין. אֲבָל פְּסֹלֶת הַחֻלִּין מִצְטָרֶפֶת עִם הַחֻלִּין לְהַעֲלוֹת הַתְּרוּמָה. כֵּיצַד. סְאָה חִטִּים יָפוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה סְאָה חִטִּים רָעוֹת שֶׁל חֻלִּין וְטָחַן הַכֹּל. אַף עַל פִּי שֶׁהַמֻּרְסָן שֶׁל חֻלִּין מְרֻבִּין וְשֶׁל תְּרוּמָה מֻעָט וַהֲרֵי קֶמַח שֶׁל תְּרוּמָה בְּפָחוֹת מִמֵּאָה מְקֻמָּח הַחֻלִּין הֲרֵי זֶה עוֹלֶה וּמְשַׁעֲרִין בְּקֶמַח עִם הַמֻּרְסָן שֶׁהוּא מֵאָה וְאֶחָד. אֲבָל אִם נָפְלָה סְאָה חִטִּים רָעוֹת שֶׁל תְּרוּמָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה סְאָה חִטִּים יָפוֹת שֶׁל חֻלִּין וְטָחַן הַכֹּל וַהֲרֵי הַקֶּמַח שֶׁל תְּרוּמָה אֶחָד מִמֵּאָה מְקֻמָּח הַחֻלִּין הֲרֵי זֶה עוֹלֶה בְּמֵאָה וְאֶחָד שֶׁהֲרֵי הוֹתִירוּ הַחֻלִּין וּפָחֲתָה הַתְּרוּמָה׃

ח לוֹג יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה צָלוּל שֶׁנָּפַל לְמֵאָה לוֹגִין עֲכוּרִין אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבָּהֶם. אֶלָּא מַעֲלִין אֶת הַלּוֹג. וְכֵן אִם נָפַל לוֹג עָכוּר לְמֵאָה לוֹגִין צְלוּלִין אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבּוֹ׃

ט לוֹג מַיִם שֶׁנָּפַל לְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה לוֹגִין יַיִן וְאַחַר כָּךְ נָפַל לְתוֹךְ הַכֹּל לוֹג יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה נִדְמַע הַכֹּל. שֶׁאֵין הַמַּיִם מַעֲלִין אֶת הַיַּיִן׃

י סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין וְנָפְלוּ חֻלִּין אֲחֵרִים עַד שֶׁהוֹסִיפוּ עַל מֵאָה. אִם בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זוֹ עוֹלָה בְּמֵאָה וְאֶחָד. וְאִם בְּמֵזִיד הֲרֵי הַכֹּל מְדֻמָּע שֶׁאֵין מְבַטְּלִין אִסּוּרֵי תוֹרָה לְכַתְּחִלָּה׃

יא תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ מֻתָּר לְבַטְּלָהּ בְּרֹב וְאוֹכְלָהּ בִּימֵי טֻמְאָתוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם הָיָה לוֹ יַיִן שֶׁל תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ נוֹטֵל מִמֶּנּוּ לוֹג אֶחָד וְנוֹתֵן עָלָיו שְׁנֵי לוֹגִין חֻלִּין וְנִמְצָא הַכֹּל שְׁלֹשָׁה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל מִיַּיִן שֶׁל תְּרוּמָה לוֹג וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַשְּׁלֹשָׁה וּמַגְבִּיהַּ מֵאַרְבַּעְתָּן לוֹג וְשׁוֹתֶה. וְחוֹזֵר וּמַשְׁלִיךְ לְתוֹכָן לוֹג אַחֵר וְחוֹזֵר וְנוֹטֵל לוֹג וְשׁוֹתֶה. וְכֵן נוֹתֵן לוֹג תְּרוּמָה וְנוֹטֵל לוֹג מִן הַתַּעֲרֹבֶת עַד שֶׁיִּכְלֶה כָּל הַיַּיִן שֶׁל תְּרוּמָה. וְנִמְצָא שָׁנָטַל כַּמָּה לוֹגִין בִּשְׁנֵי לוֹגִין שֶׁל חֻלִּין׃

יב הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה בְּצַד הַחֻלִּין וְלֹא נוֹדַע אֵי זֶהוּ זֶרַע תְּרוּמָה אֲפִלּוּ הָיָה מֵאָה לְגִנָּה שֶׁל תְּרוּמָה וּלְגִנָּה אַחַת שֶׁל חֻלִּין כֻּלָּן מֻתָּרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁזֶּרְעוֹ כֻּלָּה בַּקַּרְקַע כְּגוֹן הַחִטִּים וְהַשְּׁעוֹרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ נִפְסָד בָּאָרֶץ כְּגוֹן הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים אֲפִלּוּ מֵאָה לְגִנָּה שֶׁל חֻלִּין וּלְגִנָּה אַחַת שֶׁל

תְּרוּמָה תַּעֲרֹבֶת בֵּינֵיהֶן הֲרֵי הַכֹּל תְּרוּמָה. וְאִם נִתְלַשׁ הַכֹּל תַּעֲלֶה הַתְּרוּמָה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְלֹא יִתְלֹשׁ לְכַתְּחִלָּה:

יג שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא. אוֹ שֶׁנָּפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְהֵיכָן נָפְלָה וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה אַחַת מִשְּׁתֵּי קְפוֹת לְתוֹךְ הַחֻלִּין אֵינָן מְדַמְּעָתָן. וְכֵן אִם זָרַע אַחַת מֵהֶם הַגְּדוּלִין חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וְהַשְּׁנִיָּה נוֹהֶגֶת בָּהּ כִּתְרוּמָה. נָפְלָה הַקָּפָה הַשְּׁנִיָּה לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעַת. וְכֵן אִם זָרַע אַחֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה הַגְּדוּלִין חֻלִּין. נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אֶחָד מְדַמְּעַת כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. זָרַע אֶחָד אֶת שְׁתֵּיהֶם בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה הַגְּדוּלִין חֻלִּין. וּבְדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה הַגְּדוּלִין מְדַמְּעָ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּזוֹרֵעַ אֶת הַשְּׁנִיָּה עַד שֶׁלֹּא קָצַר אֶת הָרִאשׁוֹנָה. אֲבָל קָצַר אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ זָרַע אֶת הַשְּׁנִיָּה אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה הַגְּדוּלִין חֻלִּין שֶׁאֵין תָּלוּשׁ וּמְחֻבָּרִין נַעֲשִׂין חוֹבָה זֶה לָזֶה:

יד שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְלִפְנֵיהֶן שְׁתֵּי סְאִין אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְנָפְלוּ אֵלּוּ לְתוֹךְ אֵלּוּ מַתָּרִין. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר חֻלִּין לְתוֹךְ חֻלִּין נָפְלוּ וּתְרוּמָה לְתוֹךְ הַתְּרוּמָה וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רַבּוּ חֻלִּין עַל הַתְּרוּמָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְרוּמָה בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶם. אֲבָל בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה עַד שֶׁיִּרְבּוּ חֻלִּין עַל הַתְּרוּמָה:

טו סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַכַּדִּי וְאָמַר תְּרוּמַת הַכַּדִּי זֶה לְתוֹכוֹ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלָה אוֹתָהּ סְאָה שָׁם נִסְתַּיְּמָה תְּרוּמַת הַכַּדִּי וְנִדְמַע הַכֹּל בִּתְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה וּבִתְרוּמַת הַכַּדִּי. אָמַר תְּרוּמַת הַכַּדִּי בִּצְפוֹנוֹ חוֹלְקִין אוֹתוֹ לִשְׁנַיִם וְהַחֲצִי שֶׁבַּצָּפוֹן לִשְׁנַיִם וְנִמְצָא רְבִיעַ הַכַּדִּי שֶׁהוּא צְפוֹנִי הוּא הַמְדֻמָּע:

טז הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כַדִּים וְאָמַר תְּרוּמַת שְׁנֵי כַדִּים בְּאֶחָד מֵהֶן הֲרֵי שְׁנֵיהֶן מְדֻמָּעִין. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי סְאִין וּכְרִי אֶחָד וְאָמַר הֲרֵי אַחַת מִן הַסְּאִין הָאֵלּוּ עֲשׂוּיָה תְּרוּמָה עַל הַכַּדִּי הַזֶּה הֲרֵי אַחַת מֵהֶן תְּרוּמָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא. הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כַדִּים וּסְאָה אַחַת וְאָמַר הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל אֶחָד מִן הַכַּדִּים הַלָּלוּ הֲרֵי הוּא תְּרוּמָה וְנִתְקַן אֶחָד מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זֶה הוּא הַמִּתֻּקָּן מִן הַטָּבֵל:

פרק יד

א חֲמִשִּׁים תְּאֵנוֹת שְׁחוֹרוֹת וַחֲמִשִּׁים לְבָנוֹת שֶׁנָּפְלָה לְתוֹכָן תְּאֵנָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה. הָיְתָה לְבָנָה הַשְּׁחוֹרוֹת מַתָּרוֹת וְהַלְּבָנוֹת מְדֻמָּעוֹת. הָיְתָה שְׁחוֹרָה הַשְּׁחוֹרוֹת מְדֻמָּעוֹת וְהַלְּבָנוֹת מַתָּרוֹת. וְאִם אֵין יָדוּעַ אִם שְׁחוֹרָה הָיְתָה וְאִם לְבָנָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל. יָדַע מֶה הָיְתָה אַחַר שֶׁנָּפְלָה וְשָׁכַח הֲרֵי כֻּלָּן מְדֻמָּעוֹת:

ב וְכֵן עִגּוּלֵי דְּבֵלָה וּמַלְבְּנִים שֶׁל דְּבֵלָה שֶׁנָּפַל עִגּוּל אוֹ מַלְבֵּן שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹכָן וְאֵין יָדוּעַ אִם מַלְבֵּן הָיָה אוֹ עִגּוּל הֲרֵי הָעִגּוּלִין מִצְטָרְפִין לַמַּלְבְּנִים וְתַעֲלֶה הַתְּרוּמָה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל. עִגּוּלֵי דְּבֵלָה גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים שֶׁנָּפַל עִגּוּל דְּבֵלָה לְתוֹכָן וְאֵין יָדוּעַ אִם גָּדוֹל הָיָה אִם קָטָן הֲרֵי הֵן מַעֲלִין בֵּין בְּמִנְיָן בֵּין בְּמִשְׁקָל. כֵּיצַד. נָפַל עִגּוּל לְמֵאָה עִגּוּלִין גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים הֲרֵינִי אוֹמֵר קָטָן נָפַל וּמַגְבִּיהַּ אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים. נָפַל עִגּוּל לְתוֹךְ אַרְבָּעִים עִגּוּלִים מֵהֶן עֶשְׂרִים עִגּוּל מִשְׁקָל כָּל אֶחָד אַרְבַּע לִיטְרִין וּמֵהֶן עֶשְׂרִים עִגּוּל מִשְׁקָל כָּל אֶחָד לִיטְרָא הוֹאִיל וּמִשְׁקָל הַכֹּל מֵאָה לִיטְרִין וְאֶחָד הֲרֵינִי אוֹמֵר קָטָן נָפַל וּמַגְבִּיהַּ אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים:

ג וְהַקֶּמַח וְהַסֹּלֶת אֵינָן מִצְטָרְפִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה:

ד סְאָה שֶׁל חִטִּים שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה שֶׁל חִטִּים אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ בְּאֶחָד וּמֵאָה. שֶׁאֵין מְשַׁעֲרִין אֶלָּא אִם נִבְלְלָה תְּרוּמָה עִם הַחֻלִּין. אוֹ אִם אֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם נָפְלָה הַתְּרוּמָה. וְכֵיצַד יַעֲשֶׂה. רוֹאִין אֶת הַתְּרוּמָה כְּאִלּוּ הִיא חִטִּים עַל גַּבֵּי שְׂעוֹרִים וּמַפְרִישׁ הַתְּרוּמָה עַצְמָהּ שֶׁנָּפְלָה עַל גַּבֵּי הַמְּגוּרָה עִם מְעַט מִן הַחֻלִּין שֶׁנָּפְלָה עֲלֵיהֶן כְּמִי שֶׁמְּאַסֵּף חִטִּים מֵעַל גַּבֵּי שְׂעוֹרִין:

ה שְׁתֵּי קְפוֹת אוֹ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת שֶׁנָּפְלָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְנִבְלְלָה וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה. אִם הָיוּ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּבַיִת אֶחָד הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת וְתַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל כְּאִלּוּ הָיוּ שְׁתֵּיהֶן מְגוּרָה אַחַת וְהַקָּפוֹת מִצְטָרְפוֹת. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה קָפָה בְּבַיִת זֶה וְקָפָה בְּבַיִת אַחֵר לְפִי שֶׁקָּרוֹב הַדָּבָר לְקַבֵּץ שְׁתֵּיהֶן בְּבַיִת אֶחָד. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי הַקָּפוֹת בִּשְׁתֵּי עֲיָרוֹת אֵינָן מִצְטָרְפוֹת:

ו וְכֵיצַד מַעֲלֶה סְאָה שֶׁנָּפְלָה. אִם רָצָה לְהַעֲלוֹת מֵאֶחָד מִשְּׁתֵּיהֶן מַעֲלֶה וְאִם רָצָה לְהַעֲלוֹת חֲצָיָהּ מִזּוֹ וְחֲצָיָהּ מִזּוֹ מַעֲלֶה. כַּדִּים מְלֵאִים תְּאֵנִים שֶׁל חֻלִּין שֻׁדָּרַס לִיטְרָא תְּאֵנִים שֶׁל תְּרוּמָה בְּפִי כַּד אֶחָד מֵהֶם וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא אִם הָיוּ שָׁם מֵאָה כַּד וְכַד הֲרֵי זוֹ תַּעֲלֶה וְלוֹקֵחַ כַּד אֶחָד מֵהֶם וּמוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ לִיטְרָא וְהַשְּׁאָר מַתָּרִין. וְאִם הָיוּ פָּחוֹת מִמֵּאָה הַפּוֹמִין כֻּלָּן מְדֻמָּעוֹת וְהַשּׁוֹלִים מַתָּרִין:

ז וְכֵן אִם דְּרָסָהּ עַל פִּי כַּוֶּרֶת אוֹ עַל פִּי עִגּוּל וְאֵין יָדוּעַ אֵי זֶה הוּא. דְּרָסָהּ עַל פִּי הָעִגּוּל וְאֵין יָדוּעַ אִם בִּצְפוֹנוֹ אוֹ בִּדְרוֹמוֹ וְלֹא אֵי זוֹ עִגּוּל הוּא. רוֹאִין אוֹתָם כְּאִלּוּ הֵם פְּרוּדוֹת וְתַעֲלֶה לְפִי הַמִּשְׁקָל. אִם יֵשׁ בְּכָל הָעִגּוּלִין מֵאָה לִיטְרִין תַּעֲלֶה. וְהוּא שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עִגּוּל מֵהֶן יֶתֶר עַל שְׁנֵי לִיטְרִין כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַתְּרוּמָה בְּרֹב. שִׁסְפֵּק הַתְּרוּמָה בָּטֵל בְּרֹב הַחֻלִּין:

ח הַתְּרוּמָה וַדָּאָהּ אוֹסֵר בְּמֵאָה וּסְפֵקָהּ אוֹסֵר בַּחֲמִשִּׁים. וְאֵין לָהּ הֶתֵּר אֶלָּא בְּרֹב. וְאִם הָיָה בְּיוֹתֵר מֵחֲמִשִּׁים אֵינָהּ צְרִיכָה רֹב. כֵּיצַד. תְּאֵנָה אַחַת תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתִשְׁעִים וְתֵשַׁע וַחֲרֵי הַמֵּאָה קַיָּמִין הַכֹּל אָסוּר לְזָרִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ט נָפְלָה אַחַת מֵחֲמִשִּׁים וְאָבְדָה אַחַת מִן הַכֹּל שֶׁמָּא אַחַת מִן הַחֻלִּין הִיא שֶׁאָבְדָה אוֹ הָאַחַת שֶׁנָּפְלָה הִיא שֶׁאָבְדָה חֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיַּרְבֶּה עֲלֵיהֶן חֻלִּין מִמָּקוֹם אַחֵר וְיוֹסִיף עֲלֵיהֶן חֲמִשִּׁים תְּאֵנִים וְאַחַת יוֹתֵר עַל הַכֹּל. וְאִם נָפְלָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ חֲמִשִּׁים וְאַחַת וְאָבְדָה אַחַת מִן הַכֹּל הֶתֵּר הַשְּׁאָר לְזָרִים:

י סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ אוֹ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדַּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ וְנִדְמַע הַכֹּל אִם לְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נָפְלָה יִקָּרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִמְכֹּר הַכֹּל לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה וּמִדְּמֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. וְאִם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדַּשׁ נָפְלָה חֲרֵי אֵלּוּ יִפָּדוּ וְיִמָּכְרוּ לַכֹּהֵן חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה:

יא סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין אוֹ מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אוֹ הֻקְדַּשׁ בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִים הוֹאִיל וְנִדְמַע הַכֹּל חֲרֵי הַכֹּל כִּתְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה לַכֹּל וַחֲרֵי הַכֹּל אָסוּר לְעוֹלָם וּמַנִּיחִים אוֹתָן עַד שֶׁיֵּרָקְבוּ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי לֹא יַנִּיחָן שֶׁמָּא יִתָּקֵל בָּהֶם וְיֹאכַל מֵהֶן. אֶלָּא יַדְלִיק הַכֹּל כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּדְלִיקִין תְּרוּמָה טְמֵאָה:

יב סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין טְמֵאִין יִמָּכֵר הַכֹּל לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה וְהַכֹּהֵן אוֹכֵל מְדֻמָּע זֶה קָלָיוֹת. אוֹ יָלוּשׁ אוֹתוֹ בְּמֵי פֵּרוֹת שֶׁאֵינָן מַכְשִׁירִין כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּמֵא הַתְּרוּמָה שֶׁבּוֹ מִן הַחֻלִּין הַטְּמֵאִין. אוֹ יָלוּשׁ מְדֻמָּע זֶה פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה שֶׁאֵין אֹכֶל טָמֵא מְטַמֵּא אֹכֶל אַחֵר עַד שֶׁיִּהְיֶה כַּבֵּיצָה. אוֹ יִתְחַלֵּק מְדֻמָּע זֶה פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה בְּכָל עִסָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּמֵא הַתְּרוּמָה שֶׁבּוֹ:

יג סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לִמְאָה חֻלִּין טְהוֹרִין. וְכֵן סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנָּפְלָה לִמְאָה חֻלִּין טְמֵאִין. תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְתֹאכַל קָלָיוֹת אוֹ תִּלּוֹשׁ בְּמֵי פֵּרוֹת אוֹ פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה. שֶׁאֵין הַסְּאָה שֶׁנָּפְלָה הִיא הַסְּאָה עַצְמָהּ שֶׁעָלְתָה:

יד סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לִמְאָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה בָּטְלָה בְּמִעוּט וְאוֹכְלִין הַכֹּל בְּטָהֳרָה. וְאִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה יַנִּיחַ הַכֹּל עַד שֶׁיֵּרָקֵב:

טו שְׁתֵּי קֻפּוֹת שֶׁנָּפְלָה לִמְאָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה בָּטְלָה בְּמִעוּט וְאוֹכְלִין הַכֹּל בְּטָהֳרָה. וְאִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה יַנִּיחַ הַכֹּל עַד שֶׁיֵּרָקֵב:

טז שְׁתֵּי קֻפּוֹת שֶׁנָּפְלָה לִמְאָה וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְנָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְאַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ בְּטָהֳרָה כִּתְרוּמָה:

יז שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין טְמֵאִין נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ בְּטָהֳרָה כִּתְרוּמָה:

יח נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קָלָיוֹת בְּטָהֳרָה כִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה:

יט סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קָלָיוֹת אוֹ יִלּוֹשׁוּ בְּמֵי פֵּרוֹת:

כ שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין וְנָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קָלָיוֹת:

כא נָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת שִׁסְפֵּק תְּרוּמָה טְמֵאָה אָסוּר וּסְפֵק הַמְדֻמָּע מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאִסּוּר תְּרוּמָה טְמֵאָה מִן הַתּוֹרָה וְאִסּוּר הַמְדֻמָּע מִדִּבְרֵיהֶן עַל הָעִקָּרִים שֶׁבַּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת:

פרק טו

א חֲבִית סְתוּמָה מְדַמַּעַת בְּכָל שֶׁהוּא. כֵּיצַד. חֲבִית סְתוּמָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּכַמָּה אֲלָפִים חֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת נִדְמַע הַכֹּל. נִפְתְּחוּ הֶחָבִיּוֹת תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

ב חֲבִית סְתוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲבִיּוֹת וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶם לַיָּם הַגָּדוֹל הֵתִּירוּ כֻּלָּן וְאוֹמְרִין שֶׁל תְּרוּמָה הִיא שֶׁנָּפְלָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתֹאֲנָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶן לַיָּם הַגָּדוֹל אֶלָּא צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אַחַת. לְפִי שֶׁהֶחָבִית נִפְילָתָהּ נִכֶּרֶת וּתְאֵנָה וְכֵיוֹצֵא בָּהּ אֵין נִפְילָתָהּ נִכֶּרֶת:

ג חֲבִית סְתוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲבִיּוֹת וְנִפְתְּחָה אַחַת מֵהֶן נוֹטֵל מִמֶּנָּה אֶחָד מִמֵּאָה וְשׁוֹתֶה אוֹתָהּ הֶחָבִית. אֲבָל שְׁאָר הֶחָבִיּוֹת אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיִּפְתְּחוּ. וְכָל אַחַת וְאַחַת שֶׁתִּפָּתַח מֵהֶן נוֹטֵל מִמֶּנָּה כְּדֵי דְּמוּעָהּ וְשׁוֹתֶה הַמֵּאָה הַשְּׁאָר. נִתְעָרְבָה חֲבִית בְּמֵאָה וַחֲמִשִּׁים חֲבִיּוֹת וְנִפְתְּחוּ מֵהֶם מֵאָה נוֹטֵל מֵהֶם כְּדֵי דְּמוּעַ חֲבִית אַחַת וְשׁוֹתֶה הַמֵּאָה וּשְׁאָר הַחֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת וְאֵין מַחֲזִיקִין לְאוֹתָהּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁהִיא בְּרֹב אֲפִלּוּ הָיוּ כַּמָּה אֲלָפִים חֲבִיּוֹת כֻּלָּן מְדַמָּע וְכָל מַה שֶּׁיִּפְתַּח נוֹטֵל הֵימֶנּוּ אֶחָד מִמֵּאָה וְהַשְּׁיָרִים שׁוֹתֶה וְהַשְּׁאָר מְדַמָּע:

ד כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת שֶׁהַמְחַמֵּץ וְהַמְתַבֵּל אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא. לְפִיכָךְ אִם רִסֵּק תַּפּוּחַ שֶׁל תְּרוּמָה וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ הָעִסָּה וְהֶחְמִיצָה כָּל הָעִסָּה מְדַמַּעַת וַאֲסוּרָה לְזָרִים:

ה בֵּיצָה שֶׁנִּתְבְּלָה בְּתַבְלִין שֶׁל תְּרוּמָה אֲפִלּוּ חֶלְמוֹן שֶׁלָּהּ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹלֵעַ:

ו שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעִסָּה וְהִגְבִּיהוּ וְאַחַר כָּךְ נִתְחַמְּצָה חֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת:

ז כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאִם נִתְעָרֵב (תְּרוּמָה) מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם לְפִיכָךְ בָּצָל מְחֻתָּךְ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עִם הַתַּבְשִׁיל אִם הַבָּצָל תְּרוּמָה וְהַתַּבְשִׁיל חֻלִּין וְיֵשׁ בּוֹ טַעַם הַבָּצָל חֲרֵי הַתַּבְשִׁיל אָסוּר לְזָרִים. וְאִם הַבָּצָל חֻלִּין וְהַתַּבְשִׁיל תְּרוּמָה וְנִמְצָא טַעַם הַתַּבְשִׁיל בַּבָּצָל חֲרֵי הַבָּצָל אָסוּר:

ח עֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁלִיךְ לְתוֹכָן בָּצָל יָבֵשׁ אִם הָיָה שָׁלֵם חֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאִם הָיָה מְחֻתָּךְ בְּנוֹתֵן טַעַם. וְאִם בִּשֵּׁל הַבָּצָל עִם הָעֲדָשִׁים בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחֻתָּךְ מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וּשְׁאָר כָּל הַתַּבְשִׁיל בֵּין שֶׁהִשְׁלִיךְ הַבָּצָל אַחַר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בֵּין שֶׁבִּשְּׁלוּ עִם הַתַּבְשִׁיל בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחֻתָּךְ מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וּמִפְּנֵי מָה בָּצָל שָׁלֵם לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹאֵב מֵהֶן שֶׁהֲרֵי הוּא שָׁלֵם וְלֹא פוֹלֵט לְתוֹכָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּשְּׁלוּ. וְאִם הָיוּ בְּצָלִים רַכִּים הֲרֵי הֵן כִּמְחֻתָּךְ. וְכֵן אִם נוֹטֵל פִּטְמָתוֹ וּקְלִפָּתוֹ הַחִיצוֹנָה אוֹ שֶׁהָיָה לַח הֲרֵי הוּא כִּמְחֻתָּךְ. וְהַקְּלִפּוּט בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחֻתָּךְ בְּנוֹתֵן טַעַם:

ט הַכּוֹבֵשׁ יָרָק שֶׁל חֻלִּין עִם יָרָק שֶׁל תְּרוּמָה חֲרֵי זֶה מֻתָּר לְזָרִים. חוּץ מִמִּינֵי בְּצָלִים וְחָצִיר וְשׁוּמִים. שֶׁאִם כָּבַשׁ יָרָק שֶׁל חֻלִּין עִם בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ בְּצָלִים חֻלִּין עִם בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה חֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. כָּבַשׁ יָרָק שֶׁל תְּרוּמָה עִם בָּצָל שֶׁל חֻלִּין חֲרֵי הַבָּצָל מֻתָּר לְזָרִים:

י זֵיתֵי חֻלִּין שֶׁכְּבָשָׁן עִם זֵיתֵי תְּרוּמָה. אִם הָיוּ פְּצוּעִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ. אוֹ שֶׁהָיוּ חֻלִּין פְּצוּעִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁלֵמִין. אוֹ שֶׁכְּבָשָׁן בְּמֵי תְּרוּמָה. חֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שְׁלֵמִין. אוֹ שֶׁהָיוּ זֵיתֵי תְּרוּמָה פְּצוּעִין וְזֵיתֵי הַחֻלִּין שְׁלֵמִין. חֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין לְפִי שֶׁהַפְּצוּעִין שׁוֹאֲבוֹת מִן הַשְּׁלֵמִין:

יא מֵי כְּבָשִׁים וּמֵי שְׁלָקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה חֲרֵי הֵן אֲסוּרִין לְזָרִים:

יב הַשֶּׁבֶת עַד שֶׁלֹּא נָתְנָה טַעַם בַּקֻּדָּרָה יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם תְּרוּמָה. מִשֶּׁנָּתְנָה טַעַם בַּקֻּדָּרָה אֵין בָּהּ מִשּׁוּם תְּרוּמָה:

יג חָרוֹדֶה פַּת חַמָּה וּנְתָנָהּ עַל פִּי חָבִית שֶׁל יֵין תְּרוּמָה. אִם הָיְתָה פַּת חִטִּים חֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וְשֶׁל שְׂעוֹרִים אֲסוּרִים מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹאֲבוֹת:

יד תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוֹ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְאָפָה בּוֹ אֶת הַפַּת הַפַּת מֻתֶּרֶת שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם כַּמּוֹן אֶלָּא רֵיחוֹ וְהָרֵיחַ אֵינוֹ אָסוּר:

טו שְׂעוֹרִין שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלוּ לְבוֹר שֶׁל מַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו חֲרֵי הֵן מֻתָּרִין שֶׁאֵין נוֹתֵן טַעַם לְפָגָם אוֹסֵר:

טז תִּלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה הוּא וְעֵצוֹ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ בּוֹר שֶׁל יַיִן אִם יֵשׁ בְּזֶרַע הַתִּלְתָּן כְּדֵי לִתֵּן לְבַדּוֹ טַעַם בַּיַּיִן חֲרֵי הַיַּיִן אָסוּר לְזָרִים:

יז שְׁנֵי כוֹסוֹת שֶׁל יַיִן אֶחָד תְּרוּמָה וְאֶחָד חֻלִּין מָזַג כָּל אֶחָד בְּמַיִם וְאַחַר כָּךְ עֵרְבָן. רוֹאִין אֶת יֵין הַחֻלִּין כְּאִלּוּ אֵינוֹ וּכְאִלּוּ יֵין הַתְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם שֶׁחֲרֵי אֵינוֹ מִינוֹ. אִם רָאוּי אוֹתוֹ הַמַּיִם לְבַטֵּל טַעַם יֵין הַתְּרוּמָה חֲרֵי הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים. וְאִם לָאו אָסוּר. שֶׁכְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הַמַּיִם מַעֲלִין אֶת הַיַּיִן:

יח יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת יְדִיחֵם וְהֵם מֻתָּרוֹת. וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת יְדִיחֵם וְהֵם מֻתָּרוֹת. נָפַל הַשֶּׁמֶן עַל גַּבֵּי יַיִן יַקְפֶּה אוֹתוֹ וְהַיַּיִן מֻתָּר לְזָרִים. נָפַל עַל גַּבֵּי הַצִּיר יַקְפֶּה אוֹתוֹ וְיִטֹּל קִלְפָּה מֵעַל הַצִּיר כְּדֵי שֶׁיָּסִיר כָּל הַצִּיר שֶׁבּוֹ טַעַם הַשֶּׁמֶן׃

יט קְדֵרָה שֶׁבִּשֵּׁל בָּהּ תְּרוּמָה לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ חֻלִּין. וְאִם בִּשֵּׁל בְּנוֹתֵן טַעַם. וְאִם שָׁטַף הַקְּדֵרָה בְּמַיִם אוֹ בְּיַיִן חֲרִי זֶה מֻתָּר לְבַשֵּׁל בָּהּ. בִּשֵּׁל בְּמִקְצָת הַכְּלִי אֵין צָרִיךְ לִשְׁטֹף אֶת כֻּלּוֹ אֶלָּא שׁוֹטֵף מְקוֹם הַבִּשּׁוּל בִּלְבַד׃

כ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה וְהַבְּכוּרִים כֻּלָּן נִקְרְאוּ תְּרוּמָה. בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר נֶאֱמַר (במדבר יח כו) ״וַהֲרֹמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה׳״ וְאוֹמֵר (במדבר טו כ) ״כִּתְרוּמַת גֹּרֶן״. וּבְחַלָּה נֶאֱמַר (במדבר טו כ) ״חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה״. וְנֶאֱמַר (דברים יב יז) ״לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ״ וְגוֹ׳ (דברים יב יז) ״וּתְרוּמַת יָדֶךָ״. וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁטָּעוּן הֲבָאַת מָקוֹם שֶׁלֹּא פֵּרְטוֹ בְּפָסוּק זֶה חוּץ מִן הַבְּכוּרִים וּבָהֶן נֶאֱמַר וּתְרוּמַת יָדְךָ הָא לָמַדְתָּ שֶׁהֵן קְרוּאִין תְּרוּמָה׃

כא לְפִיכָךְ דִּין אַרְבַּעְתָּן לְעִנְיַן אֲכִילָה וְדִמּוּעַ אֶחָד הוּא כֻּלָּן עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה וְאִם נִטְמְאוּ יִשָּׂרְפוּ. וְדִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי בְּכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים כִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל וַדַּאי אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹקִין עַל אֲכִילָתָהּ׃

כב כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה מְבָרֵךְ בִּרְכַּת אוֹתוֹ מַאֲכָל וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לֶאֱכֹל תְּרוּמָה. וְכָךְ קִבַּלְנוּ וְרָאִינוּ אוֹתָם מְבָרְכִין אֲפִלּוּ בְּחַלַּת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁגַּם אֲכִילַת קָדְשֵׁי הַגִּבּוֹל כַּעֲבוֹדָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ז) ״עֲבוֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת כְּהֻנַּתְכֶם״׃ סָלִיק הִלְכוֹת תְּרוּמוֹת בְּסִיעְתָּא דִשְׁמַיָּא